

**Euroopan unionin
neuvosto**

**Bryssel, 31. toukokuuta 2021
(OR. en)**

7746/21

**Toimielinten välinen asia:
2014/0008 (NLE)**

**AVIATION 78
RELEX 300
OC 16
NIS 10**

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välinen sopimus yhteisestä ilmailualueesta

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN
SEKÄ UKRAINAN VÄLINEN SOPIMUS
YHTEISESTÄ ILMAILUALUEESTA

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

BULGARIAN TASAVALTA,

TŠEKIN TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

VIRON TASAVALTA,

IRLANTI,

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

KROATIAN TASAVALTA,

ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA,

LIETTUAN TASAVALTA,

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARI,

MALTAN TASAVALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA,

PORTUGALIN TASAVALTA,

ROMANIA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

jotka ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'EU:n perussopimukset', osapuolia ja Euroopan unionin jäsenvaltioita, jäljempänä 'EU:n jäsenvaltiot',

ja

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'EU',

sekä

UKRAINA,

jäljempänä yhdessä 'osapuolet', jotka

HALUAVAT luoda yhteisen ilmailualueen, joka perustuu osapuolten vastavuoroiseen pääsyyn toistensa lentoliikennemarkkinoille, joilla vallitsevat tasapuoliset kilpailuedellytykset ja joilla noudatetaan samoja sääntöjä muun muassa lentoturvallisuuden, ilmailun turvaamisen, ilmaliikenteen hallinnan, sosiaalisten näkökohtien ja ympäristövaatimusten alalla;

TUNNUSTAVAT kansainvälisen siviili-ilmailun yhtenäisen luonteen sekä Ukrainan ja EU:n jäsenvaltioiden oikeudet ja velvollisuudet, jotka perustuvat niiden jäsenyyteen kansainvälisissä ilmailujärjestöissä, erityisesti Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä (ICAO) ja Euroopan lennonvarmistusjärjestössä, sekä niiden oikeudet ja velvollisuudet, jotka perustuvat kolmansien osapuolten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtyihin kansainvälisiin sopimuksiin;

HALUAVAT syventää osapuolten suhteita lentoliikenteen alalla, yhteistyö teollisuuden alalla mukaan luettuna, sekä lujittaa lentoliikennesopimuksilla luodun voimassaolevan järjestelmän puitteita taloudellisten sekä kulttuuri- ja liikenneyhteyksien edistämiseksi osapuolten välillä;

HALUAVAT helpottaa lentoliikennemahdollisuuksien laajenemista esimerkiksi kehittämällä lentoliikenneverkostoja, jotta vastataan matkustajien ja rahdinantajien tarpeisiin saada tarkoituksenmukaisia lentoliikennepalveluja;

TUNNUSTAVAT lentoliikenteen merkityksen kaupankäynnin, matkailun ja investointien edistämisessä;

OTTAVAT HUOMIOON Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avatun kansainvälistä siviili-ilmailua koskevan yleissopimuksen;

PITÄVÄT MIELESSÄ, että Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välisessä assosiaatiosopimuksessa määrätään, että osapuolten välisen liikenteen yhteensovitetun kehityksen, joka on mukautettu niiden kaupallisiin tarpeisiin, varmistamiseksi molemminpuolista markkinoille pääsyä ja palvelujen tarjontaa koskevista edellytyksistä lentoliikenteessä voidaan määrätä erityisissä sopimuksissa;

HALUAVAT mahdollistaa sen, että lentoliikenteen harjoittajat voivat tarjota matkustajille ja rahdinantajille kilpailukykyisiä hintoja ja palveluja avoimilla markkinoilla;

HALUAVAT, että lentoliikennealan kaikki osa-alueet, mukaan luettuina lentoliikenteen harjoittajien työntekijät, hyötyvät markkinoiden vapauttamista koskevasta sopimuksesta;

AIKOVAT tavoitella voimassaolevien lentoliikennesopimusten muodostamissa puitteissa markkinoille pääsyn asteittaista avaamista ja mahdollisimman suuria hyötyjä molempien osapuolten kuluttajille, lentoliikenteen harjoittajille, työntekijöille ja yhteisöille;

OVAT YHTÄ MIELTÄ siitä, että yhteisen ilmailualueen säännöt on tarkoituksenmukaista perustaa Euroopan unionissa voimassa olevaan asiaa koskevaan lainsäädäntöön, joka on esitetty tämän sopimuksen liitteessä I, sanotun kuitenkin rajoittamatta EU:n perussopimusten ja Ukrainan perustuslain määräysten soveltamista;

PANEVAT MERKILLE Ukrainan aikomuksen sisällyttää ilmailulainsäädäntöönsä Euroopan unionin vastaavat vaatimukset ja standardit, myös EU:n lainsäädännön tulevan kehityksen osalta;

HALUAVAT varmistaa, että kansainvälinen lentoliikenne on mahdollisimman turvallista ja turvattua, ja vahvistavat uudelleen suhtautuvansa erityisen huolestuneesti ilma-aluksiin kohdistuviin tekoihin tai uhkiin, jotka vaarantavat ihmisten tai omaisuuden turvallisuuden ja vaikuttavat kielteisesti lentotoimintaan sekä heikentävät matkustajien luottamusta siviili-ilmailun turvallisuuteen;

TUNNUSTAVAT edut, joita molemmat osapuolet voivat saada noudattamalla yhteisen ilmailualueen sääntöjä täysimääräisesti, mukaan luettuina markkinoille pääsyn avaaminen ja mahdollisimman suuren hyödyn turvaaminen molempien osapuolten kuluttajille ja alan teollisuudelle;

TUNNUSTAVAT, että yhteisen ilmailualueen perustaminen ja sen sääntöjen täytäntöönpano ei ole mahdollista ilman siirtymäjärjestelyjä ja että riittävä avunanto on tärkeää tässä suhteessa;

KOROSTAVAT, että lentoliikenteen harjoittajia olisi kohdeltava avoimesti ja syrjimättömästi, kun on kyse mahdollisuuksista käyttää lentoasemainfrastruktuureja erityisesti silloin, kun nämä infrastruktuurit ovat rajallisia, mukaan luettuna pääsy lentoasemille;

HALUAVAT varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset lentoliikenteen harjoittajille, jotta näillä olisi oikeudenmukaiset ja yhtäläiset mahdollisuudet harjoittaa sovittuja palveluja;

TUNNUSTAVAT, että valtion tuet voivat vaikuttaa kielteisesti lentoliikenteen harjoittajien kilpailuun ja vaarantaa tämän sopimuksen perustavoitteiden saavuttamisen;

VAHVISTAVAT ympäristönsuojelun merkityksen kehitettäessä kansainvälistä ilmailupolitiikkaa ja pantaessa sitä täytäntöön sekä tunnustavat itsenäisten valtioiden oikeuden ryhtyä tässä asiassa asiaankuuluviin toimenpiteisiin;

OTTAVAT HUOMIOON kuluttajansuojan tärkeyden, mukaan lukien Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä tehdyn yleissopimuksen mukainen suojelu;

PITÄVÄT MYÖNTEISENÄ osapuolten jatkuvaa vuoropuhelua suhteidensa syventämiseksi muilla aloilla erityisesti ihmisten liikkumisen helpottamiseksi,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 ARTIKLA

Tavoitteet ja soveltamisala

Tämän sopimuksen tavoitteena on luoda asteittain Euroopan unionin, sen jäsenvaltioiden ja Ukrainan välille yhteinen ilmailualue, joka perustuu erityisesti samanlaisiin sääntöihin turvallisuuden, ilmailun turvaamisen, ilmaliikenteen hallinnan, ympäristön, kuluttajansuojan ja tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien aloilla sekä samanlaisiin sääntöihin sosiaalisten näkökohtien suhteen. Tätä tarkoitusta varten tässä sopimuksessa vahvistetaan säännöt, tekniset vaatimukset, hallinnolliset menettelyt, toiminnan perusvaatimukset ja täytäntöönpanosäännöt, joita sovelletaan osapuolten välillä.

Kyseinen yhteinen ilmailualue perustuu vapaaseen pääsyyn lentoliikennemarkkinoille ja tasavertaisiin kilpailuedellytyksiin.

2 ARTIKLA

Määritelmät

Ellei toisin mainita, tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

- 1) 'sovituilla lentoliikennepalveluilla' ja 'määrätyillä reiteillä' tämän sopimuksen 16 artiklan ja liitteen II mukaista kansainvälistä lentoliikennettä;
- 2) 'sopimuksella' tätä sopimusta, sen liitteitä ja kaikkia niihin tehtyjä muutoksia;
- 3) 'lentoliikenteellä' yleisölle tarjottua matkustajien, matkatavaroiden, rahdin ja postin kuljettamista lentoteitse joko erikseen tai yhdessä maksua tai muuta korvausta vastaan; epäselvyyksien välttämiseksi tähän sisältyy reitti- ja tilauslentoliikenne sekä pelkän rahdin kuljettaminen;
- 4) 'lentoliikenteen harjoittajalla' yhtiötä tai yritystä, jolla on voimassa oleva liikennelupa tai vastaava;
- 5) 'toimivaltaisilla viranomaisilla' valtion virastoja tai julkisia elimiä, jotka vastaavat tästä sopimuksesta johtuvien hallinnollisten tehtävien toteuttamisesta;
- 6) 'yhtiöillä tai yrityksillä' siviili- tai kauppaoikeudellisia yhteisöjä, osuuskunnat mukaan luettuina, sekä muita julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, lukuun ottamatta niitä, jotka eivät tavoittele voittoa;

- 7) 'yleissopimuksella' Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avattua kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimusta, mukaan luettuina
- a) kaikki yleissopimuksen muutokset, jotka ovat tulleet voimaan yleissopimuksen 94 artiklan a kohdan mukaisesti ja jotka sekä Ukraina että yksi EU:n jäsenvaltio tai EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet; ja
 - b) kaikki yleissopimuksen 90 artiklan mukaisesti hyväksytyt yleissopimuksen liitteet tai liitteiden muutokset sillä edellytyksellä, että tällainen liite tai muutos on samanaikaisesti voimassa sekä Ukrainassa että käsiteltävänä olevan kysymyksen kannalta asiaan liittyvässä EU:n jäsenvaltiossa tai asiaan liittyvissä EU:n jäsenvaltioissa;
- 8) 'ECAA-sopimuksella' Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden, Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Islannin tasavallan, Kroatian tasavallan, Montenegron tasavallan, Norjan kuningaskunnan, Romanian, Serbian tasavallan ja Yhdistyneiden kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation¹ monenvälistä sopimusta Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamisesta;
- 9) 'EASAlla' yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta sekä neuvoston direktiivin 91/670/ETY, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 ja direktiivin 2004/36/EY kumoamisesta 20 päivänä helmikuuta 2008 annettulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 216/2008 perustettua Euroopan lentoturvallisuusvirastoa;

¹ Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

- 10) 'tosiasiallisella määräysvallalla' suhdetta, joka perustuu oikeuksiin, sopimuksiin tai muihin keinoihin, joilla erikseen tai yhdessä ja ottaen huomioon tosiasialliset ja oikeudelliset seikat annetaan mahdollisuus suoraan tai välillisesti käyttää määräävää vaikutusvaltaa yrityksessä, erityisesti
- a) antamalla oikeus käyttää kaikkia yrityksen varoja tai osaa niistä;
 - b) oikeuksin tai sopimuksin, joiden nojalla saadaan määräävä vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanoon, äänestyksiin tai päätöksiin taikka muutoin saadaan määräävä vaikutusvalta yrityksen liiketoimien hoitamiseen;
- 11) 'tosiasiallisella viranomaisvalvonnalla' sitä, että osapuolen toimivaltainen lupaviranomainen, joka on myöntänyt lentoliikenteen harjoittajalle liikenneluvan tai muun luvan,
- a) tarkistaa jatkuvasti kyseisen lentoliikenteen harjoittajan täyttävän asiaa koskevien kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti ne kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamiseen sovellettavat vaatimukset, joiden perusteella liikennelupa tai muu lupa on myönnetty, ja
 - b) harjoittaa turvallisuuden ja ilmailun turvaamisen suhteen asianmukaista valvontaa vähintään ICAOn vaatimusten mukaisesti;
- 12) 'EU:n perussopimuksilla' Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta;
- 13) 'EU:n jäsenvaltiolla' Euroopan unionin jäsenvaltiota;

- 14) 'vaatimustenmukaisuudella' sitä, kykeneekö lentoliikenteen harjoittaja harjoittamaan kansainvälistä lentoliikennettä eli onko sillä riittävät taloudelliset edellytykset ja riittävästi johtamisosaamista ja pystyykö se noudattamaan tällaisen liikenteen harjoittamista sääteleviä lakeja, määräyksiä ja vaatimuksia;
- 15) 'viidennen vapauden liikenneoikeudella' yhden valtion, jäljempänä 'myöntävä valtio', toisen valtion, jäljempänä 'vastaanottava valtio', lentoliikenteen harjoittajille myöntämää oikeutta tai etuoikeutta tarjota kansainvälisiä lentoliikennepalveluja myöntävän valtion alueen ja jonkin kolmannen valtion alueen välillä sillä edellytyksellä, että tällaisten reittien lähtö- tai päätepiste sijaitsee vastaanottavan valtion alueella;
- 16) 'täydellä korvauksella' korvausta annetusta lentoliikennepalvelusta mukaan luettuina kohtuulliset hallinnolliset yleiskulut ja tilanteen sitä edellyttäessä kaikki sellaiset maksut, joita peritään ympäristökustannusten kompensoimiseksi ja joita sovelletaan kansallisuudesta riippumatta;
- 17) 'ICAOlla' yleissopimuksen mukaisesti perustettua Kansainvälistä siviili-ilmailujärjestöä;
- 18) 'kansainvälisellä lentoliikenteellä' lentoliikennettä vähintään kahdessa eri valtiossa sijaitsevien paikkojen välillä;
- 19) 'intermodaalikuljetuksella' yleisölle tarjottua matkustajien, matkatavaroiden, rahdin ja postin kuljettamista ilma-aluksella ja yhdellä tai useammalla pintaliikennemuodolla joko erikseen tai yhdessä maksua tai muuta korvausta vastaan;
- 20) 'toimenpiteellä' mitä tahansa osapuolen toimenpidettä, joka voi olla lain, määräyksen, säännön, menettelyn, päätöksen tai hallinnollisen toimen muodossa tai missä tahansa muussa muodossa;

21) 'kansalaisella'

- a) Ukrainan tapauksessa fyysistä henkilöä, jolla on Ukrainan kansalaisuus, tai Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden tapauksessa fyysistä henkilöä, jolla on jonkin EU:n jäsenvaltion kansalaisuus; tai
- b) oikeushenkilöä,
 - i) jonka omistavat joko suoraan tai osake-enemmistön kautta ja jossa tosiasiallista määräysvaltaa harjoittavat Ukrainan tapauksessa fyysiset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka ovat Ukrainan kansalaisia, tai Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden tapauksessa fyysiset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka ovat jonkin EU:n jäsenvaltion tai jonkin tämän sopimuksen liitteessä V luetellun muun valtion kansalaisia, ja
 - ii) jonka päätoimipaikka on Ukrainan tapauksessa Ukrainassa tai Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden tapauksessa jossain jäsenvaltiossa;

22) 'kansallisuudella' lentoliikenteen harjoittajan tapauksessa sitä, täyttääkö lentoliikenteen harjoittaja muun muassa omistusta, tosiasiallista määräysvaltaa ja päätoimipaikkaa koskevat vaatimukset;

23) 'liikenneluvalla'

- a) Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden tapauksessa toimivaltaisen lupaviranomaisen yhtiölle tai yritykselle myöntämää lupaa, joka antaa tälle oikeuden harjoittaa lentoliikennepalveluja asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisesti; ja
- b) Ukrainan tapauksessa lupaa kuljettaa lentoteitse matkustajia ja/tai rahtia asiaa koskevan Ukrainan lainsäädännön mukaisesti;

24) 'hinnalla'

- a) 'lentohintoja', jotka maksetaan lentoliikenteen harjoittajille tai näiden edustajille taikka muille lipunmyyjille matkustajien ja matkatavaroiden kuljettamisesta lentoliikenteessä, sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan luettuina edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot; ja
- b) 'kuljetusmaksuja', jotka maksetaan postin ja rahdin kuljettamisesta, sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan luettuina edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot.

Tämä määritelmä kattaa tarvittaessa kansainväliseen lentoliikenteeseen liittyvät pintakuljetukset sekä lentohintojen ja kuljetusmaksujen soveltamisen ehdot;

- 25) 'assosiaatiosopimuksella' Brysselissä 21 päivänä maaliskuuta 2014 ja 27 päivänä kesäkuuta 2014 tehtyä Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välistä assosiaatiosopimusta tai sen korvaavaa oikeudellista välinettä;
- 26) 'päätoimipaikalla' lentoliikenteen harjoittajan pääkonttoria tai rekisteröityä toimipaikkaa, jossa lentoliikenteen harjoittajan keskeiset taloudelliset toiminnot ja lentotoiminnan valvonta, jatkuvan lentokelpoisuuden hallinta mukaan luettuna, tapahtuvat;
- 27) 'julkisen palvelun velvoitteella' lentoliikenteen harjoittajille asetettua velvoitetta, jolla pyritään varmistamaan, että säännöllinen lentoliikenne määrätyllä reitillä täyttää sellaiset jatkuvuutta, säännöllisyyttä, hinnoittelua ja vähimmäiskapasiteettia koskevat vahvistetut vähimmäisvaatimukset, joita liikenteenharjoittajat eivät täyttäisi, jos ne ottaisivat huomioon yksinomaan kaupalliset etunsa. Asianomainen osapuoli voi maksaa lentoliikenteen harjoittajille korvausta julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä;
- 28) 'SESARilla' yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallintaa koskevaa tutkimusohjelmaa, joka muodostaa yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan teknisen perustan ja jonka tarkoituksena on tuottaa EU:lle suorituskykyinen lennonjohtoinfrastruktuuri, joka mahdollistaa lentoliikenteen turvallisen ja ympäristömyönteisen kehittämisen;

29) 'tuilla' kaikkea hallituksen, alueellisen julkisen elimen tai muun julkisen organisaation myöntämää rahoitusta esimerkiksi silloin, kun

- a) hallituksen, alueellisen julkisen elimen tai muun julkisen organisaation käytäntö käsittää varojen suoran siirron, esimerkiksi avustuksina, lainoina tai pääomasijoituksena, mahdollisen varojen suoran siirron yritykselle taikka yrityksen vastuiden, kuten lainatakausten, pääomalisäysten, omistuksen, konkurssisuojaan tai vakuutuksen vastattavaksi ottamisen;
- b) saatavasta, joka on hallitukselle, alueelliselle julkiselle elimelle tai muulle julkiselle organisaatiolle kuuluva tulo, luovutaan, sitä ei kanneta tai sitä pienennetään perusteettomasti;
- c) hallitus, alueellinen julkinen elin tai muu julkinen organisaatio antaa käyttöön muita kuin yleiseen infrastruktuuriin kuuluvia tavaroita tai palveluita tai ostaa tavaroita tai palveluita; tai
- d) hallitus, alueellinen julkinen elin tai muu julkinen organisaatio suorittaa maksuja rahoitusmekanismiin tai valtuuttaa tai määrää yksityisen tahon vastaamaan yhdestä tai useammasta a, b tai c alakohdassa tarkoitettua tavanomaisesti julkiselle viranomaiselle kuuluvasta tehtävästä, joka ei tosiasiallisesti eroa julkisten viranomaisten tavanomaisesti noudattamasta käytännöstä;

ja sitä kautta annetaan etua.

- 30) 'alueella' Ukrainan osalta maa-alueita ja niihin liittyviä aluevesiä, jotka ovat sen alaisuudessa Ukrainan suvereniteetin nojalla, sekä Euroopan unionin osalta maa-alueita (mannermaata ja saaria), sisävesiä ja aluemerä, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta, kyseisissä sopimuksissa tai ne korvaavassa oikeudellisessa välineessä määrättyjen edellytysten mukaisesti;
- 31) 'kauttakulkusopimuksella' Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 tehtyä sopimusta kauttakulusta kansainvälisessä lentoliikenteessä;
- 32) 'käyttömaksulla' maksua, jonka toimivaltainen viranomainen perii tai antaa periä lentoliikenteen harjoittajilta, kun lennonvarmistukseen (myös ylilentojen tapauksessa), lennonjohtoon sekä lentoasemiin tai ilmailun turvaamiseen liittyviä laitteita tai palveluja käytetään ilma-alusten, niiden miehistön, matkustajien, rahdin ja postin tarkoituksiin.

3 ARTIKLA

Sopimuksen täytäntöönpano

1. Osapuolet toteuttavat kaikki aiheelliset yleiset ja erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen ja pidättäytyvät toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden täytäntöönpano ei rajoita kummankaan osapuolen oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat sen osallistumisesta kansainvälisiin organisaatioihin ja/tai kansainvälisiin sopimuksiin, erityisesti yleissopimukseen ja kauttakulkusopimukseen.
3. Tämän artiklan 1 kohdassa esitettyjen toimenpiteiden soveltamiseksi osapuolet
- a) poistavat kaikki tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat yksipuoliset hallinnolliset, tekniset tai muut toimenpiteet, joista voisi aiheutua välillinen rajoitus ja syrjiviä vaikutuksia tämän sopimuksen mukaiseen lentoliikenteen harjoittamiseen; ja
 - b) eivät toteuta tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia hallinnollisia, teknisiä tai lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joista voi aiheutua toisen osapuolen kansalaisiin, yhtiöihin tai yrityksiin kohdistuvia syrjiviä vaikutuksia tämän sopimuksen mukaisen lentoliikenteen harjoittamisessa.

4 ARTIKLA

Syrjimättömyys

Kaikenlainen kansallisuuteen perustuva syrjintä on kielletty tämän sopimuksen soveltamisalan piirissä, sanotun kuitenkin rajoittamatta sopimukseen sisältyvien erityismääräysten soveltamista.

II OSASTO

SÄÄNTELY-YHTEISTYÖ

5 ARTIKLA

Sääntely-yhteistyön yleiset periaatteet

1. Osapuolet tekevät kaikin mahdollisin tavoin yhteistyötä varmistaakseen, että tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen Euroopan unionin säädösten vaatimukset sisällytetään asteittain Ukrainan lainsäädäntöön ja että Ukraina panee kyseiset säännökset täytäntöön:
 - a) toteuttamalla säännöllisesti tämän sopimuksen 29 artiklassa (Sekakomitea) tarkoitetussa sekakomiteassa kuulemisia tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen Euroopan unionin säädösten tulkinnasta ilmailun turvallisuuden ja turvaamisen, ilmaliikenteen hallinnan, ympäristönsuojelun, markkinoille pääsyn ja siihen liittyvien kysymysten, sosiaalisten näkökohtien, kuluttajansuojan ja tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien muiden seikkojen osalta;
 - b) antamalla asianmukaista apua osapuolten määrittelemissä erityisissä kysymyksissä;
 - c) järjestämällä kuulemisia ja vaihtamalla tietoa uudesta lainsäädännöstä tämän sopimuksen 15 artiklan mukaisesti.

2. Ukraina toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen Euroopan unionin säädösten vaatimusten sisällyttämiseksi Ukrainan oikeusjärjestelmään 33 artiklassa ja siihen liittyvässä tämän sopimuksen liitteessä III määrättyjen siirtymäjärjestelyjen mukaisesti.

3. Osapuolet ilmoittavat viipymättä toisilleen sekakomitean välityksellä, mitkä niiden viranomaisista vastaavat turvallisuusvalvonnasta, lentokelpoisuudesta, lentoliikenteen harjoittajien toimiluvista, lentoasemakysymyksistä, ilmailun turvaamisesta, ilmaliikenteen hallinnasta, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta sekä lennonvarmistus- ja lentoasemamaksujen vahvistamisesta.

6 ARTIKLA

Lakien ja määräysten noudattaminen

1. Kun osapuolen lentoliikenteen harjoittajan ilma-alukset saapuvat toisen osapuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden on noudatettava niitä toisen osapuolen alueella sovellettavia lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat lentoliikenteessä olevien ilma-alusten saapumista toisen osapuolen alueelle tai lähtöä sieltä sekä liikennöimistä ja lentämistä sen alueella.

2. Kun osapuolen lentoliikenteen harjoittajan ilma-alusten matkustajat, miehistö tai rahti saapuvat toisen osapuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden osalta on, joko niiden omasta toimesta tai toisen toimiessa niiden puolesta, noudatettava niitä toisen osapuolen alueella sovellettavia lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat ilma-alusten matkustajien, miehistön tai rahdin saapumista toisen osapuolen alueelle tai lähtöä sieltä (mukaan luettuina maahantuloa, selvitystä, maahanmuuttoa, passeja, tulleja ja karanteenia koskevat määräykset tai postin osalta postisäännöt).

7 ARTIKLA

Ilmailun turvallisuus

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä III vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet toimivat tämän sopimuksen liitteessä I olevassa C osassa tarkoitetun ilmailun turvallisuuden vaatimuksia koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti tässä artiklassa vahvistetuin ehdoin.
2. Ukraina sisällyttää lainsäädäntöönsä ja panee tosiasiallisesti täytäntöön tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset tämän sopimuksen liitteessä III määrättyjen siirtymämääräysten mukaisesti, jatkaen samalla yleissopimuksen mukaisten suunnittelu-, valmistus- ja rekisteröintivaltion ja lentotoiminnan harjoittajan valtion tehtävien suorittamista.
3. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että Ukraina panee tosiasiallisesti täytäntöön lainsäädäntönsä, jonka tarkoituksena on sisällyttää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset sen oikeusjärjestykseen. Tätä varten Ukraina osallistuu tämän sopimuksen voimaantulosta alkaen EASAn työskentelyyn tarkkailijana tämän sopimuksen liitteen VI mukaisesti.
4. Turvatakseen sovittujen lentoliikennepalvelujen harjoittamisen tämän sopimuksen 16 artiklan 1 kohdan a, b, c ja d alakohdan mukaisesti kumpikin osapuoli tunnustaa päteviksi toisen osapuolen antamat tai hyväksymät ja voimassa olevat lentokelpoisuus- ja pätevyystodistukset sekä lupakirjat edellyttäen, että tällaisia todistuksia tai lupakirjoja koskevat vaatimukset vastaavat vähintään sellaisia vähimmäisvaatimuksia, joita voidaan vahvistaa yleissopimuksen mukaisesti.

5. Tämän sopimuksen liitteessä IV olevassa 1 jaksossa tarkoitettujen Ukrainan myöntämien todistusten tunnustamisesta EU:n jäsenvaltioissa päätetään tämän sopimuksen liitteessä III olevien määräysten mukaisesti.
6. Osapuolet tekevät yhteistyötä sertifiointijärjestelmien lähentämiseksi lentokelpoisuuden osoittamisen ja ylläpitämisen aloilla.
7. Osapuolet varmistavat, että sellaisille osapuolen rekisteröimille ilma-aluksille, joiden osalta epäillään, että ne eivät ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen kansainvälisten ilmailun turvallisuusvaatimusten mukaisia, ja jotka laskeutuvat toisen osapuolen alueella sijaitseville kansainvälisen lentoliikenteen käytössä oleville lentoasemille, tehdään tämän toisen osapuolen toimivaltaisten viranomaisten suorittamia asematasotarkastuksia sekä sisällä ilma-aluksessa että sen ulkopuolella ilma-aluksen ja sen miehistön asiakirjojen asianmukaisuuden varmistamiseksi ja ilma-aluksen ja sen varustuksen silmämääräisesti havaittavan kunnon toteamiseksi.
8. Osapuolet vaihtavat asianmukaisia keinoja käyttäen keskenään tietoja, myös kaikista tämän artiklan 7 kohdan mukaisesti suoritettujen asematasotarkastusten yhteydessä mahdollisesti tehdyistä havainnoista.
9. Osapuolen toimivaltaiset viranomaiset voivat milloin tahansa pyytää toisen osapuolen toimivaltaisten viranomaisten kuulemista toisen osapuolen turvallisuusvaatimuksista, myös muilla kuin tämän sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen säädösten aloilla, tai asematasotarkastusten yhteydessä tehdyistä havainnoista. Tällaiset kuulemiset on toteutettava 30 päivän kuluessa kyseisestä pyynnöstä.

10. Tämän sopimuksen ei voida katsoa miltään osin rajoittavan osapuolen valtuuksia toteuttaa asianmukaisia ja välittömiä toimenpiteitä, jos osapuoli toteaa, että jokin ilma-alus, tuote tai palvelu

- a) ei mahdollisesti ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen vähimmäisvaatimusten tai tämän sopimuksen liitteessä I olevassa C osassa esitettyjen vaatimusten mukainen, sen mukaan, kumpaa sovelletaan;
- b) voi aiheuttaa tämän artiklan 7 kohdassa tarkoitetun tarkastuksen perusteella vakavia epäilyjä siitä, että ilma-alus tai sen toiminta ei ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen vähimmäisvaatimusten tai tämän sopimuksen liitteessä I olevassa C osassa esitettyjen vaatimusten mukainen, sen mukaan, kumpaa sovelletaan; tai
- c) voi aiheuttaa vakavia epäilyjä siitä, että yleissopimuksen mukaisesti vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia tai tämän sopimuksen liitteessä I olevassa C osassa esitettyjä vaatimuksia, sen mukaan, kumpaa sovelletaan, ei noudateta tai valvota tehokkaasti.

11. Jos osapuoli toteuttaa toimia tämän artiklan 10 kohdan mukaisesti, sen on viipymättä ilmoitettava tästä toisen osapuolen toimivaltaisille viranomaisille ja esitettävä perustelut toimilleen.

12. Jos tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä jatketaan siitä huolimatta, että niille ei ole enää perusteita, kumpi tahansa osapuoli voi saattaa asian sekakomitean käsiteltäväksi.

13. Asianomaisen osapuolen on ilmoitettava viipymättä toisille osapuolille kaikista kansallisen lainsäädännön muutoksista, jotka koskevat Ukrainan toimivaltaisten viranomaisten asemaa tai EU:n jäsenvaltioiden minkä tahansa toimivaltaisen viranomaisen asemaa.

8 ARTIKLA

Ilmailun turvaaminen

1. Ukraina sisällyttää tämän sopimuksen liitteessä III vahvistettuja siirtymämääräyksiä noudattaen lainsäädäntöönsä ja panee tosiasiallisesti täytäntöön Euroopan siviili-ilmailukonferenssin (ECAC) asiakirjassa 30 olevan II osan määräykset. Euroopan komission tarkastajat voivat tämän sopimuksen 33 artiklan 2 kohdassa määrätyn arvioinnin yhteydessä osallistua kummankin osapuolen hyväksymien järjestelyjen mukaisesti tarkkailijoina tarkastuksiin, joita Ukrainan toimivaltaiset viranomaiset tekevät Ukrainan alueella sijaitsevilla lentoasemilla. Tämä sopimus ei rajoita niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, joita Ukrainalla ja EU:n jäsenvaltioilla on yleissopimuksen liitteen 17 nojalla.

2. Koska siviili-ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön turvallisuuden varmistaminen on kansainvälisten lentoliikennepalvelujen harjoittamisen ehdoton edellytys, osapuolet vahvistavat toisiaan koskevat velvoitteensa, joiden mukaan ne turvaavat siviili-ilmailun laittomilta teoilta, ja erityisesti velvoitteensa, jotka perustuvat yleissopimukseen, Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun rikoksia ja eräitä muita tekoja ilma-aluksissa koskevaan yleissopimukseen, Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970 allekirjoitettuun ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971 allekirjoitettuun siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988 allekirjoitettuun kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevaan lisäpöytäkirjaan ja Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 allekirjoitettuun yleissopimukseen muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten, siltä osin kuin molemmat osapuolet ovat näiden yleissopimusten osapuolia, sekä kaikkiin muihin siviili-ilmailun turvaamista koskeviin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin, joiden osapuolia molemmat osapuolet ovat.

3. Osapuolet antavat pyynnöstä toisilleen kaiken tarpeellisen avun siviili-ilma-alusten laittoman haltuunoton ja muiden sellaisten laittomien tekojen torjumiseksi, jotka vaarantavat tällaisten ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön, lentoasemien ja lennonvarmistuksen turvallisuuden, sekä kaikkien muiden siviili-ilmailun turvaamiseen kohdistuvien uhkien torjumiseksi.

4. Osapuolet toimivat keskinäisissä suhteissaan ICAOn vahvistamien ja yleissopimuksen liitteiksi otettujen ilmailun turvaamista koskevien standardien ja, siinä määrin kuin osapuolet niitä soveltavat, suositeltujen menettelytapojen mukaisesti, siltä osin kuin näitä turvamääräyksiä voidaan soveltaa osapuoliin. Osapuolet edellyttävät, että niiden rekisterissä olevien ilma-alusten käyttäjät sekä sellaiset lentotoiminnan harjoittajat, joiden päätoimipaikka tai vakinainen kotipaikka on niiden alueella, ja niiden alueella olevien lentoasemien pitäjät toimivat kyseisten ilmailun turvaamista koskevien määräysten mukaisesti.

5. Kumpikin osapuoli varmistaa, että niiden alueella toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä siviili-ilmailun suojaamiseksi laittomilta teoilta, mukaan luettuna mutta ei yksinomaan matkustajien ja heidän käsimatkatavaroidensa turvatarkastaminen, ruumassa kuljetettavien matkatavaroiden turvatarkastaminen ja rahdin ja postin turvalvontatoimet ennen ilma-alukseen nousemista tai sen kuormaamista sekä lennon aikana käytettävien tarvikkeiden ja lentoasematarvikkeiden turvalvontatoimet ja turvalvotulle alueelle saapuvien muiden henkilöiden kuin matkustajien kulunvalvonta ja turvatarkastaminen. Näitä toimenpiteitä mukautetaan tarvittaessa siviili-ilmailun haavoittuvuuksien ja uhkien huomioon ottamiseksi. Kumpikin osapuoli suostuu siihen, että sen lentoliikenteen harjoittajien voidaan edellyttää noudattavan tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja toisen osapuolen soveltamia ilmailun turvaamista koskevia määräyksiä ilma-aluksen saapuessa kyseisen toisen osapuolen alueelle, ollessa siellä tai lähtiessä sieltä.

6. Kumpikin osapuoli harkitsee myös myönteisesti kaikkia toisen osapuolen pyyntöjä, jotka koskevat erityisen uhan torjumiseen liittyviä kohtuullisia erityisturvatoimia. Kumpikin osapuoli ilmoittaa ennalta toiselle osapuolelle kaikista erityisturvatoimista, joita se aikoo ottaa käyttöön ja joilla voi olla merkittävä taloudellinen tai toiminnallinen vaikutus tämän sopimuksen mukaisiin lentoliikennepalveluihin, paitsi jos se ei ole kohtuudella mahdollista hätätilanteessa. Kumpi tahansa osapuoli voi pyytää sekakomiteaa kokoontumaan tämän sopimuksen 29 artiklan mukaisesti keskustelemaan tällaisista turvatoimista.

7. Kun siviili-ilma-alukseen kohdistuu tai sitä uhkaa laitton haltuunotto tai ilma-aluksen turvallisuutta, sen matkustajia tai miehistöä, lentoasemia tai lennonvarmistuslaitteita kohtaan tapahtuu tai niitä uhkaa muu laitton teko, osapuolet avustavat toisiaan helpottamalla yhteydenpitoa ja toteuttamalla muita asianmukaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on nopeasti ja turvallisesti saattaa päätökseen tällainen tapaus tai sen uhka.

8. Kumpikin osapuoli toteuttaa kaikki käytännössä toteutettavina pitämänsä toimenpiteet varmistaakseen, että ilma-alus, joka on otettu laittomasti haltuun tai joutunut jonkin muun laittoman teon kohteeksi ja on maassa osapuolen alueella, pidetään maassa, paitsi jos sen lähdön salliminen on välttämätöntä ihmishenkien suojelemiseksi. Tällaisista toimenpiteistä päätetään yhteisten neuvottelujen pohjalta aina kun se on mahdollista.

9. Kun osapuolella on perusteltua syytä uskoa, että toinen osapuoli on poikennut tässä artiklassa määrätystä ilmailun turvaamista koskevista määräyksistä, kyseinen osapuoli pyytää välittömiä neuvotteluja toisen osapuolen kanssa.

10. Ellei tyydyttävään sopimukseen päästä 15 päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä, osapuolella on oikeus kieltäytyä myöntämästä toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajalle tai harjoittajille liikennöintilupia, peruuttaa ne, rajoittaa niiden soveltamista tai asettaa niille ehtoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen 19 artiklan soveltamista.

11. Välittömän ja poikkeuksellisen vaaratilanteen uhatessa osapuoli voi toteuttaa tilapäisiä toimenpiteitä jo ennen kuin 15 päivää on kulunut.

12. Kaikki tämän artiklan 10 tai 11 kohdan mukaisesti toteutettavat toimet on keskeytettävä, kun toinen osapuoli noudattaa täysimääräisesti tämän artiklan määräyksiä.

9 ARTIKLA

Ilmaliikenteen hallinta

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä III vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet toimivat tämän sopimuksen liitteessä I olevassa B osassa tarkoitetun ilmaliikenteen hallinnan vaatimuksia koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti tässä artiklassa vahvistetuin ehdoin.

2. Ukraina sisällyttää tämän sopimuksen liitteessä III vahvistettuja siirtymämääräyksiä noudattaen lainsäädäntöönsä ja panee tosiasiallisesti täytäntöön tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset.

3. Osapuolet tekevät ilmaliikenteen hallinnan alalla yhteistyötä varmistaakseen, että Ukraina panee tosiasiallisesti täytäntöön lainsäädäntönsä, jonka tarkoituksena on sisällyttää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset sen oikeusjärjestykseen, sekä tarkoituksenaan ulottaa yhtenäinen eurooppalainen ilmatila Ukrainaan, jotta voidaan tehostaa nykyisiä turvallisuusvaatimuksia ja Euroopan ilmaliikenteen yleistä tehokkuutta, optimoida lennonjohtokapasiteetin käyttö, minimoida viivästykset ja parantaa ympäristönsuojelun tasoa.

4. Tässä tarkoituksessa Ukraina otetaan tarkkailijaksi yhtenäisen ilmatilan komiteaan tämän sopimuksen voimaantulosta alkaen, ja Ukrainan toimivaltaiset yksiköt ja/tai viranomaiset on otettava mukaan syrjimättömin perustein ja SESARin osalta asianmukaista koordinoitua ja asiaa koskevaa lainsäädäntöä noudattaen.
5. Sekakomitea vastaa yhteistyön seurannasta ja edistämisestä ilmaliikenteen hallinnan alalla.
6. Helpottaakseen yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan lainsäädännön soveltamista
 - a) Ukraina toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sopeuttaakseen ilmaliikenteen hallinnan institutionaaliset rakenteensa yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan; ja
 - b) Euroopan unioni helpottaa Ukrainan osallistumista toimintaan lennonvarmistuspalvelun, ilmatilan käytön ja yhteentoimivuuden aloilla, jotka perustuvat yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan.
7. Tämä sopimus ei rajoita niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, joita Ukrainalla on yleissopimuksen sekä voimassa olevien ICAOn neuvoston hyväksymien alueellisten lennonvarmistussopimusten nojalla. Tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen tehtävien alueellisten sopimusten on oltava tämän sopimuksen määräysten mukaisia.

8. Korkean turvallisuustason säilyttämiseksi sekä ilmatilan kapasiteetin ja ilmaliikenteen hallinnan tehokkuuden maksimoimiseksi ja jollei tämän sopimuksen liitteessä III esitetyistä siirtymämääräyksistä muuta johdu, Ukraina organisoii vastuullaan olevan ilmatilan noudattaen toiminnallisten ilmatilan lohkojen perustamista koskevia EU:n vaatimuksia, joita tarkoitetaan tämän sopimuksen liitteessä I olevassa B osassa.

Osapuolet tutkivat yhteistyössä mahdollisuuksia liittää Ukrainan vastuulla oleva ilmatila osaksi toiminnallista ilmatilan lohkoa EU:n lainsäädännön mukaisesti ja ottaen huomioon siitä saatavilla olevat toiminnalliset hyödyt.

9. Tämän sopimuksen liitteessä IV olevassa 2 jaksossa tarkoitettujen Ukrainan myöntämien asiaa koskevien todistusten tunnustamisesta EU:n jäsenvaltioissa päätetään tämän sopimuksen liitteen III mukaisesti.

10 ARTIKLA

Ympäristö

1. Osapuolet tunnustavat, että ympäristönsuojelu on tärkeä osatekijä kehitettäessä ilmailupolitiikkaa ja pantaessa sitä täytäntöön. Osapuolet tunnustavat, että siviili-ilmailun ympäristövaikutusten rajoittamiseksi tarvitaan tehokkaita maailmanlaajuisia, alueellisia, kansallisia ja/tai paikallisia toimia.

2. Jollei tämän sopimuksen liitteessä III vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet toimivat tämän sopimuksen liitteessä I olevassa D osassa tarkoitetun ympäristövaatimuksia koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti tässä artiklassa vahvistetuin ehdoin.

3. Ukraina sisällyttää tämän sopimuksen liitteessä III vahvistettuja siirtymämääräyksiä noudattaen lainsäädäntöönsä ja panee tosiasiallisesti täytäntöön tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetut vaatimukset.

4. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että Ukraina panee tosiasiallisesti täytäntöön lainsäädäntönsä, jonka tarkoituksena on sisällyttää tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetut vaatimukset sen oikeusjärjestykseen, sekä samalla tunnustavat, että on tärkeää työskennellä yhdessä ja monenvälisiä keskusteluja käymällä ilmailun ympäristövaikutusten tarkastelemiseksi ja sen varmistamiseksi, että mahdolliset lieventävät toimenpiteet vastaavat täysin tämän sopimuksen tavoitteita.

5. Minkään tässä sopimuksessa ei voida katsoa rajoittavan osapuolen toimivaltaisten viranomaisten valtuuksia ryhtyä kaikkiin asiaankuuluviin toimenpiteisiin lentoliikenteen ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi tai niiden käsittelemiseksi muulla tavoin, edellyttäen, että tällaisia toimenpiteitä sovelletaan kansallisuudesta riippumatta ja että ne eivät ole ristiriidassa osapuolten kansainväliseen oikeuteen perustuvien oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa.

11 ARTIKLA

Kuluttajansuoja

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä III vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet toimivat tämän sopimuksen liitteessä I olevassa F osassa tarkoitetun kuluttajansuojan vaatimuksia koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti jäljempänä esitetyin ehdoin.

2. Ukraina sisällyttää tämän sopimuksen liitteessä III vahvistettuja siirtymämääräyksiä noudattaen lainsäädäntöönsä ja panee tosiasiallisesti täytäntöön tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset.
3. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että Ukraina panee tosiasiallisesti täytäntöön lainsäädäntönsä, jonka tarkoituksena on sisällyttää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset sen oikeusjärjestykseen.
4. Lisäksi osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen tästä sopimuksesta aiheutuvien kuluttajien oikeuksien suojelun.

12 ARTIKLA

Teollisuusyhteistyö

1. Osapuolet pyrkivät edistämään teollisuusyhteistyötä erityisesti
 - i) kehittämällä liiketoimintasuhteita kummankin osapuolen ilmailualan valmistusteollisuuden välillä;
 - ii) edistämällä ja kehittämällä yhteisiä hankkeita, joiden tavoitteena on lentoliikenteen kestävä kehittäminen, sen infrastruktuuri mukaan luettuna;
 - iii) tekemällä teknistä yhteistyötä EU:n vaatimusten täytäntöön panemiseksi;

- iv) edistämällä ilmailualan valmistusteollisuuden ja suunnittelijoiden mahdollisuuksia; ja
- v) edistämällä investointeja tämän sopimuksen soveltamisalalla.

2. Tämä sopimus ei rajoita Ukrainan olemassa olevia teknisiä ja teollisia vaatimuksia, jotka koskevat tämän sopimuksen liitteeseen I sisältyvien ilma-alusten ja niiden komponenttien valmistusta.

3. Sekakomitea seuraa ja edistää teollisuusyhteistyötä.

13 ARTIKLA

Tietokonepohjaiset paikanvarausjärjestelmät

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä III vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet toimivat tämän sopimuksen liitteessä I olevassa G osassa tarkoitetun tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien vaatimuksia koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti jäljempänä esitetyin ehdoin. Osapuolet takaavat osapuolen tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien vapaan pääsyn toisen osapuolen markkinoille.
2. Ukraina sisällyttää tämän sopimuksen liitteessä III vahvistettuja siirtymämääräyksiä noudattaen lainsäädäntöönsä ja panee tosiasiallisesti täytäntöön tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset.
3. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että Ukraina panee täytäntöön lainsäädäntönsä, jonka tarkoituksena on sisällyttää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset sen oikeusjärjestykseen.

14 ARTIKLA

Sosiaaliset näkökohdat

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä III vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet toimivat tämän sopimuksen liitteessä I olevassa E osassa tarkoitetun sosiaalisiin näkökohtiin liittyviä vaatimuksia koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti.
2. Ukraina toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sisällyttääkseen tämän sopimuksen liitteessä III vahvistettuja siirtymämääräyksiä noudattaen lainsäädäntöönsä ja pannakseen tosiasiallisesti täytäntöön tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset.
3. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että Ukraina panee täytäntöön lainsäädäntönsä, jonka tarkoituksena on sisällyttää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset sen oikeusjärjestykseen.

15 ARTIKLA

Uusi lainsäädäntö

1. Tämä sopimus ei rajoita osapuolten oikeutta antaa yksipuolisesti uutta lainsäädäntöä tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöään lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä tämän sopimuksen liitteessä I mainitulla alalla, edellyttäen, että tämä tapahtuu syrjimättömyyden periaatetta sekä tämän artiklan ja tämän sopimuksen 4 artiklan määräyksiä noudattaen.

2. Jos osapuoli aikoo antaa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa uutta lainsäädäntöä tai muuttaa lainsäädäntöään, se ilmoittaa siitä toiselle osapuolelle. Jos jompikumpi osapuoli sitä pyytää, sekakomitea järjestää tämän jälkeen kahden kuukauden kuluessa näkemysten vaihdon tällaisen uuden lainsäädännön tai muutoksen mahdollisista vaikutuksista sopimuksen asianmukaiseen toteutumiseen.

3. Sekakomitea

- a) tekee päätöksen, jolla tarkistetaan tämän sopimuksen liitettä I siten, että siihen sisällytetään, tarvittaessa vastavuoroisuutta noudattaen, kyseinen uusi lainsäädäntö tai muutos;
- b) tekee päätöksen, jolla kyseinen uusi lainsäädäntö tai muutos katsotaan tämän sopimuksen mukaiseksi; tai
- c) suosittelee muita kohtuullisessa ajassa toteutettavia toimenpiteitä, joilla varmistetaan tämän sopimuksen asianmukainen toteutuminen.

III OSASTO

TALOUDELLISET MÄÄRÄYKSET

16 ARTIKLA

Oikeuksien myöntäminen

1. Kumpikin osapuoli myöntää toiselle osapuolelle tämän sopimuksen liitteiden II ja III mukaisesti seuraavat oikeudet, joiden mukaisesti kyseisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä:
 - a) oikeus lentää laskeutumatta toisen osapuolen alueen yli;
 - b) oikeus laskeutua toisen osapuolen alueelle muussa tarkoituksessa kuin matkustajien, rahdin ja/tai postin ottamiseksi tai jättämiseksi (ei-kaupalliset tarkoitukset);
 - c) kun tarjotaan sovittua lentoliikennepalvelua määrättyllä reitillä, oikeus laskeutua toisen osapuolen alueelle matkustajien, rahdin ja/tai postin ottamiseksi tai jättämiseksi joko erikseen tai yhdessä; ja
 - d) muut tässä sopimuksessa vahvistetut oikeudet.

2. Minkään tässä sopimuksessa ei voida katsoa antavan Ukrainan lentoliikenteen harjoittajille oikeutta ottaa EU:n jäsenvaltion alueella matkustajia, matkatavaroita, rahtia ja/tai postia kuljetettavaksi korvausta tai maksua vastaan johonkin toiseen paikkaan kyseisen jäsenvaltion alueella.

17 ARTIKLA

Liikennöintilupa ja tekninen lupa

Saatuaan osapuolen lentoliikenteen harjoittajalta liikennöintilupaa tai teknistä lupaa koskevan hakemuksen, joka olisi toimitettava liikennöintilupia ja teknisiä lupia varten määrättyssä muodossa ja määrättyllä tavalla, toisen osapuolen toimivaltaiset viranomaiset myöntävät asianmukaiset luvat mahdollisimman pienellä menettelyihin liittyvällä viiveellä edellyttäen, että

- a) Ukrainan lentoliikenteen harjoittajan tapauksessa:
 - i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka on Ukrainassa ja sillä on Ukrainan sovellettavan lainsäädännön mukainen voimassa oleva liikennelupa;
 - ii) lentoliikenteen harjoittaja on Ukrainan jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen ja asiaankuuluva toimivaltainen viranomainen on selkeästi määritelty; ja
 - iii) ellei tämän sopimuksen 20 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja on Ukrainan ja/tai Ukrainan kansalaisten omistuksessa ja tosiasiallisessa määräysvallassa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

- b) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajien tapauksessa:
- i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka on EU:n jäsenvaltion alueella EU:n perussopimusten mukaisesti, ja sillä on sovellettavan Euroopan unionin oikeuden mukainen voimassa oleva liikennelupa;
 - ii) lentoliikenteen harjoittaja on lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan EU:n jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen ja asiaankuuluva toimivaltainen viranomainen on selkeästi määritelty; ja
 - iii) ellei tämän sopimuksen 20 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja on yhden tai useamman EU:n jäsenvaltion ja/tai sen kansalaisten tai muiden tämän sopimuksen liitteessä V lueteltujen valtioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa, joko suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja näiden tosiasiallisessa määräysvallassa;
- c) lentoliikenteen harjoittaja täyttää tämän sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettujen lakien ja määräysten mukaiset edellytykset; ja
- d) tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklan määräykset täytetään ja niitä sovelletaan.

18 ARTIKLA

Lentoliikenteen harjoittajien vaatimustenmukaisuutta ja kansalaisuutta koskevien viranomaisselvitysten vastavuoroinen tunnustaminen

1. Saatuaan osapuolen lentoliikenteen harjoittajalta liikennöintilupaa tai teknistä lupaa koskevan hakemuksen toisen osapuolen toimivaltaisten viranomaisten on tunnustettava ensin mainitun osapuolen toimivaltaisten viranomaisten kyseisestä lentoliikenteen harjoittajasta tekemät vaatimustenmukaisuutta tai kansalaisuutta koskevat selvitykset aivan kuin tällaiset selvitykset olisivat sen omien toimivaltaisten viranomaisten tekemiä, eivätkä ne saa tehdä asiassa muita kuin tämän artiklan 2 kohdassa määrättyjä lisäselvityksiä.
2. Jos saatuaan lentoliikenteen harjoittajalta liikennöintilupaa tai teknistä lupaa koskevan hakemuksen tai annettuaan tällaisen liikennöintiluvan tai teknisen luvan vastaanottavan osapuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on erityinen syy epäillä, että toisen osapuolen toimivaltaisten viranomaisten tekemästä selvityksestä huolimatta tämän sopimuksen 17 artiklassa asianmukaisten liikennöintilupien tai teknisten lupien myöntämiselle asetettuja edellytyksiä ei ole noudatettu, niiden on viipymättä ilmoitettava asiasta toisen osapuolen viranomaisille ja perusteltava epäilynsä. Tällaisessa tapauksessa kumpi tahansa osapuoli voi pyytää neuvotteluja, joihin voi osallistua asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten edustajia, ja/tai pyytää tämän epäilyn kannalta merkityksellisiä lisätietoja, ja näihin pyyntöihin on vastattava mahdollisimman nopeasti. Jos asiassa ei löydetä ratkaisua, kumpi tahansa osapuoli voi antaa sen sekakomitean ratkaistavaksi.

19 ARTIKLA

Liikennöintiluvan tai teknisen luvan epääminen, peruuttaminen kokonaan tai tilapäisesti tai rajoittaminen

1. Kummankin osapuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus evätä tai peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan liikennöintiluvat tai rajoittaa niitä taikka muulla tavoin rajoittaa toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan toimintaa, jos

a) Ukrainan lentoliikenteen harjoittajan tapauksessa:

- i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka ei ole Ukrainassa ja sillä ei ole Ukrainan sovellettavan lainsäädännön mukaista voimassa olevaa liikennelupaa;
- ii) lentoliikenteen harjoittaja ei ole Ukrainan jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen tai asianomaista toimivaltaista viranomaista ei ole selkeästi määritelty; tai
- iii) ellei tämän sopimuksen 20 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja ei ole Ukrainan ja/tai Ukrainan kansalaisten omistuksessa ja tosiasiallisessa määräysvallassa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

b) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajan tapauksessa:

- i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka ei ole EU:n jäsenvaltion alueella EU:n perussopimusten mukaisesti, tai sillä ei ole sovellettavan Euroopan unionin oikeuden mukaista liikennelupaa; tai

- ii) lentoliikenteen harjoittaja ei ole lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan EU:n jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen tai toimivaltaista viranomaista ei ole selkeästi määritelty; tai
- iii) ellei tämän sopimuksen 20 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja ei ole yhden tai useamman EU:n jäsenvaltion ja/tai sen kansalaisten tai muiden tämän sopimuksen liitteessä V lueteltujen valtioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa, joko suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja näiden tosiasiallisessa määräysvallassa;
- c) lentoliikenteen harjoittaja ei ole noudattanut tämän sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuja lakeja ja määräyksiä;
- d) tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklan määräyksiä ei ole täytetty tai niitä ei sovelleta; tai
- e) jompikumpi osapuoli on tehnyt tämän sopimuksen 26 artiklan 5 kohdan mukaisen selvityksen, jonka mukaan kilpailuympäristöä koskevia edellytyksiä ei ole täytetty.

2. Elleivät välittömät toimet ole tarpeen tämän artiklan 1 kohdan c tai d alakohdan määräysten rikkomisen lopettamiseksi, tällä artiklalla myönnettyjä oikeuksia voidaan käyttää vasta, kun toisen osapuolen toimivaltaisten viranomaisten kanssa on neuvoteltu.

3. Kumpikaan osapuoli ei saa käyttää tällä artiklalla vahvistettuja oikeuksiaan evätäkseen, peruuttaakseen kokonaan tai tilapäisesti taikka rajoittaakseen jommankumman osapuolen lentoliikenteen harjoittajan liikennöintilupia tai teknisiä lupia sillä perusteella, että kyseinen lentoliikenteen harjoittaja on yhden tai useamman ECAA-sopimuksen osapuolen tai sen kansalaisten omistuksessa ja/tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sillä edellytyksellä, että tällainen ECAA-sopimuksen osapuoli tai tällaiset ECAA-sopimuksen osapuolet tarjoavat vastavuoroisen kohtelun ja soveltavat ECAA-sopimuksen ehtoja ja edellytyksiä.

20 ARTIKLA

Investoinnit lentoliikenteen harjoittajiin

1. Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 17 artiklassa ja 19 artiklassa määrätään, EU:n jäsenvaltioiden ja/tai niiden kansalaisten enemmistöomistus tai tosiasiallinen määräysvalta Ukrainan lentoliikenteen harjoittajassa tai Ukrainan ja/tai sen kansalaisten enemmistöomistus tai tosiasiallinen määräysvalta Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajassa on sallittua sekakomitean ennalta tekemällä päätöksellä.
2. Kyseisessä päätöksessä on eriteltävä edellytykset, jotka liittyvät sovittujen lentoliikennepalvelujen harjoittamiseen tämän sopimuksen mukaisesti, sekä edellytykset, jotka liittyvät kolmansien maiden ja osapuolten välisiin lentoliikennepalveluihin. Tällaiseen päätökseen ei sovelleta tämän sopimuksen 29 artiklan 8 kohtaa.

21 ARTIKLA

Määrällisten rajoitusten poistaminen

1. Osapuolet poistavat tämän sopimuksen soveltamisalalla laitteiden, tarvikkeiden, varaosien ja muiden välineiden siirtoja koskevat määrälliset rajoitukset ja vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet niiden laitteiden, tarvikkeiden, varaosien ja muiden välineiden osalta, joita lentoliikenteen harjoittaja tarvitsee voidakseen jatkaa lentoliikennepalvelujen tarjoamista tämän sopimuksen mukaisin edellytyksin, sanotun kuitenkin rajoittamatta voimassa olevissa sopimuksissa olevien suotuisampien määräysten soveltamista.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu velvoite ei estä osapuolia kieltämästä tai rajoittamasta tällaisia siirtoja, jos se on aiheellista yleisen järjestyksen tai turvallisuuden perusteella tai ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi taikka henkisen, teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Tällaiset kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai osapuolten välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.

22 ARTIKLA

Kaupalliset mahdollisuudet

Liiketoiminta

1. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että kaupallisten toimijoiden kohtaamat liiketoiminnan esteet haittaisivat tämän sopimuksen myötä toteutuvien hyötyjen saavuttamista. Sen vuoksi osapuolet sopivat aloittavansa tehokkaan ja vastavuoroisen toiminnan kummankin osapuolen kaupallisen toiminnan harjoittajien kohtaamien liiketoimintaa haittaavien esteiden poistamiseksi, jos tällaiset esteet voivat haitata kaupallista toimintaa, vääristää kilpailua tai estää tasapuolisten toimintaedellytysten kehittämistä.

2. Sekakomitea laatii liiketoimintaa ja kaupallisia mahdollisuuksia koskevan yhteistyömenettelyn, seuraa kaupallisen toiminnan harjoittajien kohtaamien liiketoiminnan esteiden tehokkaan käsittelyn edistymistä sekä tarkastelee säännöllisesti kehityssuuntia, myös tarpeen mukaan lakien ja määräysten muuttamista koskevia kehityssuuntia. Osapuoli voi pyytää tämän sopimuksen 29 artiklan mukaisesti sekakomiteaa kokoontumaan tämän artiklan soveltamiseen liittyvien mahdollisten kysymysten ratkaisemiseksi.

Lentoliikenteen harjoittajien edustajat

3. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus perustaa toimistoja toisen osapuolen alueelle lentoliikenteensä ja siihen liittyvien toimintojensa edistämistä ja myyntiä varten, mukaan lukien oikeus myydä ja kirjoittaa sekä omia lippujaan ja/tai lentorahtikirjojaan että toisen osapuolen lippuja ja/tai lentorahtikirjoja.

4. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on toisen osapuolen maahantulo-, oleskelu- ja työlupiin liittyvien lakien ja määräysten mukaisesti oikeus kuljettaa toisen osapuolen alueelle ja ylläpitää siellä omaa lentoliikenteen harjoittamisen tukemiseen vaadittavaa johto-, myynti-, teknistä, toiminnallista ja muuta asiantuntijahenkilökuntaansa. Lentoliikenteen harjoittajat saavat vaihtoehtoisesti huolehtia tällaisista henkilöstövaatimuksista käyttämällä toisen osapuolen alueella toimivan jonkin muun sellaisen organisaation, yrityksen tai lentoliikenteen harjoittajan palveluja, jolla on lupa suorittaa tällaisia palveluja kyseisen osapuolen alueella. Kumpikin osapuoli helpottaa ja nopeuttaa tarvittaessa työlupien myöntämistä asiaa koskevien voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti tässä kohdassa tarkoitettujen toimistojen henkilöstölle, enintään 90 päivää kestäviä eräitä tilapäisiä tehtäviä suorittava henkilöstö mukaan luettuna.

Maahuolinta

5. Jollei tämän sopimuksen liitteessä III esitetyistä siirtymämääräyksistä muuta johdu:
- a) rajoittamatta b alakohdan soveltamista, kullakin lentoliikenteen harjoittajalla on toisen osapuolen alueella maahuolinnan osalta
 - i) oikeus hoitaa oma maahuolintansa itse ("omahuolinta"); tai
 - ii) oikeus valita palveluntarjoaja sellaisten kilpailevien maapalvelua kokonaisuudessaan tai osittain tarjoavien yritysten joukosta, joilla on pääsy markkinoille kummankin osapuolen lakien ja määräysten mukaisesti, ja jos tällaisia palveluntarjoajia on markkinoilla;
 - b) matkatavaran käsittely, asemasopalvelut, polttoaineen ja öljyn toimitus sekä tietyt rahdin ja postin fyysiset käsittelytoimet terminaalin ja ilma-aluksen välillä kuuluvat maahuolintapalvelujen luokkiin, joiden osalta a alakohdan i ja ii alakohtien mukaisia oikeuksia voivat rajoittaa toisen osapuolen alueella sovellettavien lakien ja määräysten mukaiset rajoitukset. Jos tällaiset rajoitukset estävät omahuolinnan ja jos maahuolintapalveluja tarjoavien yritysten välillä ei ole tehokasta kilpailua, maahuolintapalvelujen on oltava samoilla ja syrjimättömillä perusteilla kaikkien lentoliikenteen harjoittajien saatavilla;
 - c) kummankin osapuolen maahuolintayrityksillä on, riippumatta siitä ovatko ne lentoliikenteen harjoittajia tai muita yrityksiä, oltava toisen osapuolen alueella suoritettavan maahuolinnan osalta oikeus tarjota maahuolintapalveluja samalla lentoasemalla toimiville osapuolten lentoliikenteen harjoittajille, jos niille on myönnetty lupa ja ne ovat sovellettavien lakien ja määräysten mukaisia.

Lähtö- ja saapumisaikojen jakaminen lentoasemilla

6. Lähtö- ja saapumisaikojen jakaminen osapuolten alueella sijaitsevilla lentoasemilla on toteutettava riippumattomasti, läpinäkyvästi, syrjimättömästi ja ripeästi.

Myynti, paikalliset kulut ja varojen siirto

7. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittaja saa myydä lentokuljetuksia ja niihin liittyviä palveluja toisen osapuolen alueella suoraan ja/tai lentoliikenteen harjoittajan harkinnan mukaan nimeämiensä myyntiedustajien, muiden asiamiesten tai internetin välityksellä. Kaikilla lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus myydä tällaisia lentokuljetuksia ja niihin liittyviä palveluja ja kaikilla henkilöillä on oikeus ostaa niitä alueen valuutalla tai muiden maiden vapaasti vaihdettavilla valuutoilla paikallisten valuuttasäännösten mukaisesti.

8. Kaikilla lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus vaihtaa paikallisia tuloja vapaasti vaihdettavaksi valuutaksi ja lähettää niitä toisen osapuolen alueelta kotimaahansa tai sovellettavan lainsäädännön mukaisesti myös haluamaansa maahan tai maihin. Valuutan vaihto ja lähettäminen on luvallista ilman rajoituksia tai lähetysveroa käyttäen sitä virallista valuuttakurssia, jota sovelletaan juokseviin rahasiirtoihin ja -lähetyksiin sinä päivänä, jona lentoliikenteen harjoittaja tekee ensimmäisen lähettämistä koskevan hakemuksensa.

9. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus maksaa paikalliset kulunsa, mukaan lukien polttoaineostot, toisen osapuolen alueella paikallisessa valuutassa. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat niin halutessaan maksaa tällaiset kustannukset toisen osapuolen alueella vapaasti vaihdettavissa valuutoissa paikallisten valuuttasäännösten mukaisesti.

Yhteistyöjärjestelyt

10. Tässä sopimuksessa tarkoitettuja palveluja liikennöidessään tai tarjotessaan osapuolten lentoliikenteen harjoittajat voivat osallistua yhteisiin markkinointijärjestelyihin, kuten kiintiövarauksia koskeviin sopimuksiin tai yhteisten reittitunnusten käyttöä koskeviin järjestelyihin,

- a) osapuolten lentoliikenteen harjoittajien kanssa;
- b) kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajien kanssa; ja
- c) pintakuljetuksia (maa- ja vesikuljetukset) tarjoavien yritysten kanssa;

sillä edellytyksellä, että i) lennon suorittavalla lentoliikenteen harjoittajalla on asianmukaiset liikenneoikeudet; ii) markkinoivilla lentoliikenteen harjoittajilla on tarvittavat asianmukaiset reittioikeudet asiaa koskevien kahdenvälisen määräysten mukaisesti ja iii) järjestelyt täyttävät tällaisiin järjestelyihin tavanomaisesti sovellettavat turvallisuutta ja kilpailua koskevat vaatimukset. Kun myydään matkustajakuljetusta, jossa eri yhtiöt käyttävät yhteisiä reittitunnuksia, ostajalle on ilmoitettava myyntitilanteessa, tai joka tapauksessa lähtöselvityksessä tai, jos lähtöselvitystä ei vaadita jatkolennoille, koneeseen noustessa, mitkä yhtiöt liikennöivät kutakin matkan osuutta.

Intermodaalikuljetus

11. Kun on kyse matkustajaliikenteestä, pintakuljetusta tarjoaviin yrityksiin ei sovelleta lentoliikennettä sääteleviä lakeja tai määräyksiä pelkästään sillä perusteella, että lentoliikenteen harjoittaja tarjoaa tätä pintakuljetusta omalla nimellään. Pintakuljetusten tarjoajien harkinnassa on päättää, osallistuvatko ne yhteistyöjärjestelyihin. Päättäessään tietystä järjestelystä pintakuljetuksia tarjoavat yritykset voivat ottaa huomioon muun muassa kuluttajien edut, tekniset ja taloudelliset rajoitukset sekä rajoitukset, jotka liittyvät tilaan ja kapasiteettiin.

12. Sen estämättä, mitä muissa tämän sopimuksen määräyksissä määrätään, osapuolten lentoliikenteen harjoittajien ja välillisiä rahtikuljetuksia tarjoavien yritysten on rajoituksetta sallittava käyttää samalla lentorahtikirjalla kuljetettavien kansainvälisten lentokuljetusten yhteydessä mitä tahansa rahdin pintakuljetusta mihin tahansa paikkaan tai mistä tahansa paikoista Ukrainan ja Euroopan unionin alueilla tai kolmansissa maissa, mukaan lukien kuljetukset kaikille tullipalveluja tarjoaville lentoasemille ja lentoasemilta, ja niillä on tarvittaessa oikeus kuljettaa tullaamatonta rahtia, sanotun kuitenkin rajoittamatta sovellettavien lakien ja määräysten vaatimuksia. Lentoasemien tullipalvelujen tulee olla käytettävissä tällaista rahtia varten riippumatta siitä, kuljetetaanko rahti pinta- vai lentokuljetuksena. Lentoliikenteen harjoittajat voivat katsoa parhaaksi suorittaa itse omat pintakuljetuksensa tai sopia niistä muiden pintakuljetusta harjoittavien yritysten kanssa, mukaan luettuina muiden lentoliikenteen harjoittajien tai välillisiä lentorahtikuljetuksia tarjoavien yritysten suorittamat pintakuljetukset. Tällaisia intermodaalisia rahtikuljetuksia voidaan tarjota yhteen sekä ilma- että pintakuljetuksen käsittävään hintaan edellyttäen, että rahdinantaja ei johdeta harhaan tällaisen kuljetuksen suhteen.

Tämän kohdan ensimmäisen alakohdan soveltamiseksi ”pintakuljetukseen” katsotaan sisältyvän sekä maa- että merikuljetukset.

Vuokraus

13. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat tarjota sovittuja lentoliikennepalveluja käyttäen miltä tahansa lentoliikenteen harjoittajalta, myös kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajalta miehistöineen tai ilman miehistöä vuokrattua ilma-alusta sillä edellytyksellä, että kaikki tällaisiin järjestelyihin osallistuvat noudattavat niiden lakien ja määräysten mukaisia vaatimuksia, joita osapuolet tavanomaisesti soveltavat tällaisiin järjestelyihin.

Kumpikaan osapuoli ei vaadi, että kalustoaan vuokraavilla lentoliikenteen harjoittajilla on tämän sopimuksen mukaiset liikenneoikeudet.

Tilanteet, joissa Ukrainan lentoliikenteen harjoittaja vuokraa kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajan ilma-alusta miehistöineen tai joissa Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittaja vuokraa muun kuin tämän sopimuksen liitteessä V mainitun kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajan ilma-alusta miehistöineen harjoittaakseen tämän sopimuksen mukaisia oikeuksiaan, on pidettävä poikkeusratkaisuinä tai niillä on vastattava vain tilapäistarpeisiin. Tällaiseen ratkaisuun on saatava ennalta hyväksyntä kalustoa vuokralle ottavan lentoliikenteen harjoittajan lupaviranomaiselta ja siitä on ilmoitettava toisen osapuolen toimivaltaiselle viranomaiselle.

Luvakkeet, tuotemerkit ja käyttöoikeussopimusjärjestelyt

14. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus tehdä kummankin osapuolen tai kolmansien maiden yhtiöiden, myös lentoliikenteen harjoittajien, kanssa luvake-, tuotemerkki- tai käyttöoikeussopimusjärjestelyjä sillä edellytyksellä, että lentoliikenteen harjoittajilla on asianmukaiset luvat ja että ne täyttävät sellaisten lakien ja määräysten mukaiset edellytykset, joita osapuolet tavanomaisesti soveltavat tällaisiin järjestelyihin; tämä koskee erityisesti määräyksiä, joissa edellytetään lennon suorittavan lentoliikenteen harjoittajan julkistamista.

Yöpysähdykset

15. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus tehdä yöpysähdyksiä toisen osapuolen kansainvälisen liikenteen käytössä oleville lentoasemille.

23 ARTIKLA

Tullit ja verot

1. Saapuessaan kansainvälisessä liikenteessä osapuolen alueelle toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajien ilma-alukset, niiden vakiovarusteet, poltto- ja voiteluaineet, tekniset kulutustarvikkeet, maalaitteet, varaosat (mukaan lukien moottorit), ilma-alusten varastot (mukaan lukien mutta eivät ainoastaan elintarvikkeet, juomat ja alkoholi, tupakka ja muut tuotteet, jotka on tarkoitettu myytäväksi matkustajille tai heidän kulutettavakseen lennon aikana rajoitettuina määrinä) sekä muut tarvikkeet, jotka on tarkoitettu tai joita käytetään yksinomaan kansainvälisessä liikenteessä liikennöivän ilma-aluksen toimintaa tai huoltoa varten, ovat vastavuoroisuuden perusteella ja kyseisen osapuolen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti vapaat kaikista tuontirajoituksista, omaisuusveroista, tulleista, valmisteveroista ja muista sen kaltaisista korvauksista ja maksuista, joita

a) Euroopan unioni tai kansalliset tai paikalliset viranomaiset asettavat; ja

b) jotka eivät perustu annettujen palvelujen kustannuksiin, edellyttäen, että nämä varusteet ja varastot pysyvät ilma-aluksessa.

2. Vastavuoroisuuden perusteella ja osapuolen asiaankuuluvan sovellettavan lainsäädännön mukaisesti tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista veroista, tulleista ja maksuista, lukuun ottamatta annetun palvelun kustannuksiin perustuvia maksuja, ovat vapautettuja myös seuraavat:

a) ilma-alukseen kohtuullisissa rajoissa otetut osapuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut ilma-aluksen varastot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa maasta ulos suuntautuvalla lennolla, myös silloin, kun tällaisia varastoja käytetään lennettäessä kyseisen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella;

b) osapuolen alueelle tuodut maalaitteet ja varaosat (mukaan lukien moottorit), jotka on tarkoitettu toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä liikenteessä käytettävän ilma-aluksen huoltoa tai korjausta varten;

c) osapuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut poltto- ja voiteluaineet ja tekniset kulutustarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa, myös silloin, kun tällaisia tarvikkeita käytetään lennettäessä kyseisen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella;

- d) osapuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut, kummankin osapuolen tullilainsäädännön mukaiset painotuotteet, joita on otettu ilma-alukseen tarkoituksena käyttää niitä toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa maasta ulos suuntautuvalla lennolla, myös silloin, kun tällaisia painotuotteita käytetään lennettäessä kyseisen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella; ja
- e) lentoasemilla tai rahtiterminalleissa käytettävät turvallisuus- ja turvavarusteet.

3. Tämän sopimuksen määräykset eivät mahdollisista päinvastaisista määräyksistä huolimatta estä osapuolta määräämästä syrjimättömin perustein veroja, tulleja tai muita maksuja sen alueella toimitetulle polttoaineelle, jota käytetään sellaisen lentoliikenteen harjoittajan ilma-aluksessa, joka liikennöi kahden sen alueella sijaitsevan paikan välillä.

4. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista tarvikkeista ja varastoista voidaan edellyttää, että ne pidetään asiaankuuluvien viranomaisten valvonnassa ja ettei niitä saa siirtää maksamatta asiaankuuluvia tulleja ja veroja.

5. Tässä artiklassa määrättyjä vapautuksia on sovellettava myös silloin, kun osapuolen lentoliikenteen harjoittajat ovat tehneet sopimuksen toisen lentoliikenteen harjoittajan kanssa, jolle toinen osapuoli on myöntänyt vastaavat vapautukset, tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarvikkeiden lainaamisesta tai siirtämisestä toisen osapuolen alueella.

6. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä kumpaakaan osapuolta määräämästä veroja, tulleja tai maksuja tavaroille, jotka on myyty muuhun tarkoitukseen kuin matkustajien kulutettavaksi ilma-aluksessa liikennöitäessä niiden alueella kahden sellaisen paikan välillä, joissa lentokoneeseen nouseminen tai siitä poistuminen on sallittua.
7. Osapuolen alueen kautta suorassa kauttakulussa olevat matkatavarat ja rahti vapautetaan veroista, tulleista ja muista samankaltaisista maksuista, jotka eivät perustu annettujen palvelujen kustannuksiin.
8. Osapuolen lentoliikenteen harjoittajan käyttämässä ilma-aluksessa olevia vakiovarusteita tai siellä tavallisesti säilytettäviä varusteita tai tarvikkeita saa purkaa toisen osapuolen alueella ainoastaan kyseisen alueen tulliviranomaisten luvalla. Tällaisessa tapauksessa nämä varusteet ja tarvikkeet voidaan asettaa mainittujen viranomaisten valvontaan siihen asti, kun ne viedään uudelleen maasta tai toimitetaan muulla tavoin pois tullimääräysten mukaisesti.
9. Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta arvonlisäveroasioihin lukuun ottamatta tuonnista kannettavaa liikevaihtoveroa. Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta jonkin jäsenvaltion ja Ukrainan välillä mahdollisesti voimassa olevien tulojen ja pääoman kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevien yleissopimusten määräyksiin.

24 ARTIKLA

Lentoasemien, laitteiden ja palvelujen käyttömaksut

1. Kumpikin osapuoli varmistaa, että käyttömaksut, joita sen maksuja perivät toimivaltaiset viranomaiset tai elimet voivat määrätä toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajille lennonvarmistus- ja lennonjohtolaitteiden ja -palvelujen, lentoasemalaitteiden ja -palveluiden, sekä ilmailun turvaamiseen ja muihin vastaaviin toimintoihin tarkoitettujen laitteiden ja palvelujen käytöstä, ovat oikeantasoisia ja kohtuullisia eivätkä perusteettoman syrjiviä, ja jakautuvat tasaisesti käyttäjäryhmien kesken. Näissä maksuissa voidaan ottaa huomioon kaikki kustannukset, joita maksuja periville toimivaltaisille viranomaisille tai elimille aiheutuu tarvittavien lentoasema- ja ilmailun turvalaitteiden ja -palvelujen tarjoamisesta kyseisellä lentoasemalla tai kyseisessä lentoasemajärjestelmässä, mutta niiden määrä ei saa ylittää kyseisiä kustannuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen 9 artiklan soveltamista. Näihin maksuihin voi sisältyä kohtuullinen tuotto poistojen jälkeen. Laitteita ja palveluja, joista peritään käyttömaksuja, on tarjottava tehokkaasti ja taloudellisesti. Tällaiset käyttömaksut toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajalle on joka tapauksessa määrättävä ehdoin, jotka eivät saa olla epäsuotuisampia kuin minkä tahansa muun lentoliikenteen harjoittajan saatavilla olevat suotuisimmat ehdot silloin, kun maksuja asetetaan. Osapuolten maksuja perivät toimivaltaiset viranomaiset tai elimet vahvistavat käyttömaksut kansallisessa tai ulkomaan valuutassa.

2. Kumpikin osapuoli kehottaa tai vaatii sovellettavan lainsäädännön mukaisesti alueellaan toimivia maksuja periviä toimivaltaisia viranomaisia tai elimiä neuvottelemaan laitteita ja palveluja käyttävien lentoliikenteen harjoittajien ja/tai niiden edustajien kanssa ja varmistaa, että maksuja perivät toimivaltaiset viranomaiset ja elimet ja lentoliikenteen harjoittajat tai niiden edustajat vaihtavat keskenään tarvittavia tietoja käyttömaksujen kohtuullisuuden määrittämiseksi tämän artiklan 1 kohdassa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Kumpikin osapuoli varmistaa, että maksuja perivät toimivaltaiset viranomaiset tai elimet ilmoittavat käyttäjille kaikista käyttömaksujen muutosehdotuksista kohtuullisen hyvissä ajoin, jotta ne voivat ottaa käyttäjien mielipiteet huomioon ennen kuin muutoksia tehdään.

25 ARTIKLA

Hinnoittelu

1. Osapuolet antavat lentoliikenteen harjoittajien määrittellä hintansa vapaasti ja vapaan ja oikeudenmukaisen kilpailun edellytyksillä.
2. Osapuolet eivät edellytä hintojen ilmoittamista.

3. Jos jommankumman osapuolen toimivaltaiset viranomaiset katsovat, että jokin hinta ei ole tässä artiklassa esitetyn mukainen, niiden on ilmoitettava tästä asianmukaisesti kyseisen toisen osapuolen toimivaltaisille viranomaisille ja ne voivat pyytää neuvotteluja kyseisten viranomaisten kanssa. Toimivaltaiset viranomaiset voivat neuvotella keskenään esimerkiksi perusteettomilta, kohtuuttomilta, syrjiviltä tai tuetuilta vaikuttavista hinnoista. Tällaiset neuvottelut on järjestettävä viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

26 ARTIKLA

Kilpailuympäristö

1. Tämän sopimuksen soveltamisalalla sovelletaan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välisen assosiaatiosopimuksen tai sen korvaavan sopimuksen IV osastoa, ellei tähän sopimukseen sisälly yksityiskohtaisempia sääntöjä kilpailusta ja valtiontuista ilmailualalla.

2. Osapuolet tunnustavat yhteiseksi tavoitteekseen tarjota terveen kilpailuympäristön lentoliikenteen harjoittamiselle. Osapuolet toteavat, että lentoliikenteen harjoittajat harjoittavat tervettä kilpailua todennäköisimmin silloin, kun ne toimivat täysin kaupallisesti eivätkä saa valtion tukea.

3. Valtiontuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yhtiöitä tai yrityksiä tai tiettyjä ilmailutuotteita tai -palveluita, on soveltumatonta tämän sopimuksen asianmukaisen toiminnan kannalta, jos se on omiaan vaikuttamaan osapuolten väliseen kauppaan ilmailualalla.
4. Valtiontukien osalta tämän artiklan vastaisia käytäntöjä arvioidaan Euroopan unionissa sovellettavien kilpailusääntöjen soveltamisesta johtuvien arviointiperusteiden ja erityisesti tämän sopimuksen liitteessä VII esitettyjen perusteiden mukaisesti.
5. Jos osapuoli katsoo toisen osapuolen alueella vallitsevan, erityisesti tuista johtuen, olosuhteita, jotka voivat haitata sen lentoliikenteen harjoittajien oikeudenmukaisia ja tasapuolisia kilpailumahdollisuuksia, se voi toimittaa huomionsa toiselle osapuolelle. Lisäksi se voi pyytää sekakomiteaa kokoontumaan tämän sopimuksen 29 artiklan mukaisesti. Neuvottelut on aloitettava 30 päivän kuluessa tällaisen pyynnön vastaanottamisesta. Ellei tyydyttävään sopimukseen päästä 30 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta, neuvotteluja pyytäneellä osapuolella on oikeus ryhtyä toimiin kieltäytyäkseen myöntämästä asianomaisille lentoliikenteen harjoittajille lupia, peruuttaakseen luvat kokonaan tai tilapäisesti tai rajoittaakseen niiden soveltamista tämän sopimuksen 19 artiklan mukaisesti.
6. Tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen toimien on oltava aiheellisia ja oikeasuhteisia ja ne on rajoitettava kestoaltaan ja soveltamisalaltaan välttämättömiin. Toimet on kohdistettava ainoastaan tässä artiklassa tarkoitetuista tuista tai olosuhteista hyötyviin lentoliikenteen harjoittajiin, ja niiden toteuttaminen ei saa rajoittaa kummankaan osapuolen oikeutta ryhtyä tämän sopimuksen 31 artiklan mukaisiin toimiin.

7. Kumpikin osapuoli voi toisen osapuolen tekemän ilmoituksen jälkeen aloittaa keskustelut tähän artiklaan liittyvistä asioista toisen osapuolen alueella olevien vastuullisten julkisten tahojen kanssa, mukaan luettuina valtion tai alue- tai paikallishallinnon viranomaiset.
8. Mikään tässä sopimuksessa ei rajoita tai vaaranna osapuolten kilpailuviranomaisten valtuuksia asioissa, jotka liittyvät niiden yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvan kilpailulainsäädännön täytäntöönpanoon. Tämän artiklan mukaisesti toteutettavat toimet eivät rajoita kyseisten viranomaisten toteuttamia toimia, jotka ovat täysin riippumattomia tämän artiklan mukaisesti toteutettavista toimista.
9. Tämä artikla ei rajoita osapuolten niitä lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat julkisen palvelun velvoitteita osapuolten alueilla.
10. Osapuolet vaihtavat tietoja ammatillisen salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden sallimissa rajoissa.

27 ARTIKLA

Tilastot

1. Kumpikin osapuoli toimittaa toiselle osapuolelle kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti vaaditut tilastot sekä pyynnöstä muita saatavilla olevia tilastotietoja, joita voidaan kohtuudella tarvita lentoliikenteen harjoittamisen arviointiin.

2. Osapuolet tekevät sekakomiteassa yhteistyötä, jolla helpotetaan niiden välistä tilastotietojen vaihtoa tämän sopimuksen mukaisten lentoliikennepalvelujen kehityksen seuraamiseksi.

IV OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

28 ARTIKLA

Tulkinta ja soveltaminen

1. Osapuolet toteuttavat tarvittavat yleiset ja erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen ja pidättäytyvät toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen.
2. Kumpikin osapuoli vastaa tämän sopimuksen noudattamisen asianmukaisesta valvonnasta omalla alueellaan. Ukraina vastaa myös lainsäädäntönsä täytäntöönpanosta, jonka tarkoituksena on sisällyttää tämän sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen siviili-ilmailua koskevien Euroopan unionin säädösten vaatimukset Ukrainan oikeusjärjestykseen.

3. Kumpikin osapuoli antaa toiselle osapuolelle kaikki tarvittavat tiedot ja kaiken tarvittavan avun liittyen tämän sopimuksen määräysten mahdollista rikkomista koskevaan tutkintaan, jonka toinen osapuoli suorittaa sille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti.
4. Aina kun osapuolet toimivat niille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti asioissa, jotka ovat toisen osapuolen kannalta merkityksellisiä ja jotka koskevat toisen osapuolen viranomaisia tai sen yhtiöitä tai yrityksiä, tämän toisen osapuolen toimivaltaisille viranomaisille tiedotetaan asiasta ja niille annetaan mahdollisuus esittää huomautuksia ennen lopullisen päätöksen tekemistä.
5. Siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ja tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten säännökset ovat asiasisällöltään yhteneviä EU:n perussopimusten vastaavien sääntöjen ja EU:n perussopimusten nojalla annettujen säädösten kanssa, kyseisiä määräyksiä ja säännöksiä tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa Euroopan unionin tuomioistuimen, jäljempänä 'tuomioistuin', ja Euroopan komission antamien asiaa koskevien tuomioiden ja päätösten mukaisesti.

29 ARTIKLA

Sekakomitea

1. Perustetaan osapuolten edustajista koostuva sekakomitea, joka vastaa tämän sopimuksen hallinnoinnista ja huolehtii sen asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Tässä tarkoituksessa se antaa suosituksia ja tekee päätöksiä, jos tässä sopimuksessa nimenomaisesti niin määrätään.

2. Sekakomitean päätökset hyväksytään yksimielisesti ja ne sitovat molempia osapuolia. Osapuolet panevat päätökset täytäntöön omien sisäisten menettelyjensä mukaisesti. Osapuolet ilmoittavat toisilleen tällaisten menettelyjen päätökseen saattamisesta sekä päätösten voimaantuloajankohdan. Jos sekakomitean tekemässä päätöksessä edellytetään osapuolelta toimien toteuttamista, kyseisen osapuolen on toteutettava tarvittavat toimet ja ilmoitettava asiasta sekakomitealle.
3. Sekakomitea vahvistaa päätöksellä oman työjärjestyksensä.
4. Sekakomitea kokoontuu osapuolen pyynnöstä tarpeen mukaan.
5. Osapuoli voi myös pyytää sekakomitean koollekutsumista tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Tällainen kokous on järjestettävä mahdollisimman pian, mutta viimeistään kahden kuukauden kuluttua pyynnön esittämisestä, elleivät osapuolet toisin sovi.
6. Sopimuksen moitteettoman täytäntöönpanon varmistamiseksi osapuolet vaihtavat tietoja ja neuvottelevat sekakomiteassa kumman tahansa osapuolen pyynnöstä.
7. Jos jompikumpi osapuoli katsoo, että toinen osapuoli ei ole pannut sekakomitean päätöstä asianmukaisesti täytäntöön, ensin mainittu voi pyytää, että asiaa käsitellään sekakomiteassa. Jos sekakomitea ei pääse asiassa ratkaisuun kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, pyynnön esittänyt osapuoli voi toteuttaa tämän sopimuksen 31 artiklan mukaisia suojatoimenpiteitä.

8. Jos sekakomitea ei tee päätöstä asiasta kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, osapuolet voivat toteuttaa tämän sopimuksen 31 artiklan mukaisia tilapäisiä suoja-toimenpiteitä, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän artiklan 2 kohdan soveltamista.
9. Tämän sopimuksen 20 artiklan mukaisesti sekakomiteassa käsitellään kysymyksiä, jotka liittyvät osapuolten lentoliikenteen harjoittajien enemmistöomistukseen vaikuttaviin kahdenvälisiin investointeihin tai muutoksiin lentoliikenteen harjoittajien tosiasiallisessa määräysvallassa.
10. Sekakomitea kehittää myös yhteistyötä
- a) tarkastelemalla tämän sopimuksen mukaiseen lentoliikenteeseen vaikuttavia markkinaolosuhteita;
 - b) käsittelemällä ja, mikäli mahdollista, ratkaisemalla tehokkaasti sellaisia liiketoimintakysymyksiä, jotka voivat muun muassa haitata markkinoille pääsyä ja tämän sopimuksen mukaisten palvelujen kitkatonta tarjoamista, jotta voitaisiin varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset ja sääntelyn lähentäminen sekä minimoida kaupallisten toimijoiden hallinnolliset rasitteet;
 - c) edistämällä asiantuntijatason tietojenvaihtoa uusista lainsäädäntöaloitteista ja lainsäädännön kehittymisestä sekä kansainvälisen ilmailulainsäädännön uusista julkis- tai yksityisoikeudellisista välineistä, erityisesti ilmailun turvaamisen, turvallisuuden, ympäristön, ilmailun infrastruktuurin (lähtö- ja saapumisajat mukaan lukien), lentoasemien, teollisuusyhteistyön, ilmaliikenteen hallinnan, kilpailuympäristön ja kuluttajansuojan aloilla;

- d) selvittämällä säännöllisesti tämän sopimuksen täytäntöönpanon aiheuttamia sosiaalisia vaikutuksia erityisesti työllisyyteen ja kehittämällä asianmukaisia toimintamalleja perusteltuihin huolenaiheisiin vastaamiseksi;
- e) käsittelemällä tämän sopimuksen mahdollisia kehittämiskohteita, mukaan lukien sopimuksen muutoksia koskevat suositukset;
- f) sopimalla yksimielisesti menettelyjä koskevista ehdotuksista, toimintatavoista tai asiakirjoista, jotka liittyvät suoraan tämän sopimuksen toteutumiseen;
- g) käsittelemällä ja kehittämällä teknistä avunantoa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla; ja
- h) edistämällä yhteistyötä asiaan liittyvissä kansainvälisissä yhteyksissä ja pyrkimällä muodostamaan yhteensovitettuja kantoja.

30 ARTIKLA

Riitojen ratkaiseminen ja välimiesmenettely

1. Jos osapuolten kesken syntyy riitaa tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, ne pyrkivät ensisijaisesti ratkaisemaan riidan neuvottelemalla sekakomiteassa tämän sopimuksen 29 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Jos sekakomitea tekee tätä menettelyä noudattaen päätöksiä tämän sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen vaatimusten tulkinnasta tai soveltamisesta, tällaisten päätösten on noudatettava tuomioistuimen päätöksiä asiaankuuluvien vaatimusten tulkinnasta sekä Euroopan komission päätöksiä, jotka on tehty vastaavien vaatimusten mukaisesti.

2. Kumpi tahansa osapuoli voi antaa kaikki erimielisyydet, jotka liittyvät tämän sopimuksen soveltamiseen tai tulkitsemiseen ja joita ei ole kyetty ratkaisemaan tämän sopimuksen 1 kohdan mukaisesti, kolmijäsenisen välimiespaneelin käsiteltäväksi seuraavan menettelyn mukaisesti:

- a) kumpikin osapuoli nimeää välimiehen 60 päivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut ilmoituksen välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä, jonka toinen osapuoli on lähettänyt diplomaattiteitse; kolmas välimies olisi nimitettävä seuraavien 60 päivän kuluessa. Jos toinen osapuolista ei ole nimennyt välimiestä sovitun ajan kuluessa, tai jos kolmatta välimiestä ei nimetä sovitun ajan kuluessa, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää ICAOn neuvoston puheenjohtajaa nimeämään tarpeen mukaan joko välimiehen tai välimiehet. Jos ICAOn neuvoston puheenjohtaja on samaa kansallisuutta kuin jompikumpi osapuolista, nimeämisen suorittaa vanhin ICAOn neuvoston varapuheenjohtaja, joka ei ole tällä perusteella jäävi tekemään nimitystä;
- b) a alakohdan mukaisesti nimetyn kolmannen välimiehen on oltava kolmannen valtion kansalainen ja toimittava välimiespaneelin puheenjohtajana;
- c) välimiespaneeli sopii omasta työjärjestyksestään; ja
- d) jollei välimiespaneelin lopullisesta päätöksestä muuta johdu, välimiesmenettelyyn liittyvät kustannukset jaetaan tasapuolisesti osapuolten kesken.

3. Välimiespaneeli voi yhden osapuolen pyynnöstä määrätä toisen osapuolen panemaan täytäntöön väliaikaisia korjaavia toimenpiteitä ennen välimiespaneelin lopullista päätöstä.

4. Kaikki välimiespaneelin väliaikaiset ja lopulliset päätökset ovat osapuolia sitovia. Välimiespaneeli pyrkii hyväksymään väliaikaisen päätöksen tai lopullisen päätöksen yksimielisesti. Jos yksimielisyyttä ei voida saavuttaa, välimiespaneeli hyväksyy päätöksensä enemmistöäänestyksellä.

5. Jos osapuoli ei noudata välimiespaneelin tämän artiklan mukaisesti tekemää päätöstä 30 päivän kuluessa mainitun päätöksen tiedoksiannon vastaanottamisesta, toinen osapuoli voi kyseisen laiminlyönnin koko keston ajaksi peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti tämän sopimuksen nojalla sopimusta rikkovalle osapuolelle myönnettyt oikeudet tai etuoikeudet tai rajoittaa niitä.

31 ARTIKLA

Suojatoimenpiteet

1. Osapuoli voi toteuttaa aiheellisia suojatoimenpiteitä, jos se katsoo, että toinen osapuoli ei ole noudattanut tämän sopimuksen mukaista velvoitettaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklan soveltamista sekä tämän sopimuksen liitteessä III mainittujen turvallisuutta ja turvaamista koskevia arviointeja. Suojatoimenpiteiden soveltamisala ja kesto on rajoitettava siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen tilanteen korjaamiseksi tai tämän sopimuksen ylläpitämiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä tämän sopimuksen toteutumiselle.
2. Osapuoli, joka harkitsee suojatoimenpiteiden toteuttamista, ilmoittaa asiasta viipymättä sekakomitean välityksellä toiselle osapuolelle sekä antaa kaikki olennaiset tiedot asiasta.

3. Osapuolet aloittavat viipymättä neuvottelut sekakomiteassa yhteisesti hyväksyttävissä olevan ratkaisun löytämiseksi.
4. Asianomainen osapuoli saa toteuttaa suojatoimenpiteitä vasta yhden kuukauden kuluttua tämän artiklan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen päivämäärästä, jollei tämän artiklan 3 kohdan mukaista neuvottelumenettelyä ole saatu päätökseen ennen mainittua määräaikaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklan soveltamista.
5. Asianomaisen osapuolen on ilmoitettava toteutetuista toimenpiteistä viipymättä sekakomitealle ja annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.
6. Kaikki tämän artiklan mukaisesti toteutetut toimet keskeytetään heti, kun rikkomukseen syyllistynyt osapuoli täyttää tämän sopimuksen määräykset.

32 ARTIKLA

Tietojen luovuttaminen

Osapuolten edustajat, valtuutetut ja asiantuntijat sekä muut tämän sopimuksen nojalla toimivat virkailijat eivät saa, tehtäviensä päättymisen jälkeenkään, luovuttaa ulkopuolisille tietoja, joita koskee salassapitovelvollisuus, erityisesti asiaankuuluvien turvallisuutta koskevien tietojen sekä yrityksiä, niiden liikesuhteita tai niiden kustannustekijöitä koskevien tietojen tapauksessa.

33 ARTIKLA

Siirtymäjärjestelyt

1. Tämän sopimuksen liitteessä III vahvistetaan osapuolten välillä sovellettavat siirtymäjärjestelyt ja niitä vastaavat siirtymäkaudet.
2. Ukrainan asteittaisesta siirtymisestä tämän sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen siviili-ilmailua koskevien Euroopan unionin säädösten mukaisten vaatimusten tosiasialliseen täytäntöönpanoon sekä tämän sopimuksen liitteen III mukaisten edellytysten täyttämiseen tehdään arviointeja, joita toteuttavat Euroopan komissio yhteistyössä Ukrainan kanssa sekä ilmailun turvallisuuden standardointitarkastusten osalta EASA tämän sopimuksen liitteessä I olevassa C osassa täsmennettyjen vaatimusten mukaisesti.

Kun Ukraina katsoo, että tarvittavat lainsäädännön vaatimukset on sisällytetty Ukrainan lainsäädäntöön ja pantu täytäntöön, se ilmoittaa Euroopan komissiolle, että arviointi olisi toteutettava.

3. Jos Euroopan komissio tulee siihen tulokseen, että Ukraina täyttää asiaa koskevat vaatimukset, se antaa sekakomitealle tehtäväksi antaa päätöksen siitä, että Ukraina voi siirtyä seuraavaan siirtymäkauteen tai että se täyttää kaikki kyseiset vaatimukset.

4. Jos Euroopan komissio katsoo, että Ukraina ei täytä tarvittavia vaatimuksia, se ilmoittaa asiasta sekakomitealle. Tämän jälkeen Euroopan komissio suosittaa Ukrainalle parannuksia ja määrittelee Ukrainan kanssa neuvotellen täytäntöönpanokauden, jonka aikana todetut puutteet on kohtuudella mahdollista käsitellä. Ennen täytäntöönpanokauden päättymistä suoritetaan toinen arviointi ja tarvittaessa lisäarviointeja, joissa selvitetään, onko suositusten mukaiset parannukset pantu tehokkaasti ja tyydyttävästi täytäntöön.

5. Jos Euroopan komissio katsoo, että puutteita ei ole käsitelty, se saattaa asian sekakomitean käsiteltäväksi, joka tekee päätöksen tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti.

34 ARTIKLA

Suhde muihin sopimuksiin ja/tai järjestelyihin

1. Tämän sopimuksen määräykset ovat ensisijaisia osapuolten nykyisten kahdenvälisen lentoliikennesopimusten ja/tai -järjestelyjen asiaa koskeviin määräyksiin nähden.

2. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 kohdassa määrätään, omistusta, liikenneoikeuksia, kapasiteettia, vuorotiheyttä, ilma-aluksen tyyppiä tai vaihtamista, yhteistunnusten käyttöä ja hintoja koskevia määräyksiä, joista on sovittu Ukrainan ja Euroopan unionin tai EU:n jäsenvaltion kahdenvälisessä sopimuksessa tai järjestelyssä, sovelletaan osapuolten välillä, jos tällainen kahdenvälinen sopimus ja/tai järjestely on asianomaisten lentoliikenteen harjoittajien toimintavapauden kannalta tai muulla tavoin suotuisampi ja edellyttäen, että niistä ei aiheudu syrjintää EU:n jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten välillä. Sama koskee määräyksiä, jotka eivät kuulu tämän sopimuksen soveltamisalaan.

3. Jos osapuolet liittyvät johonkin monenväliseen sopimukseen tai hyväksyvät ICAOn tai jonkin muun kansainvälisen järjestön tekemän päätöksen, joka koskee tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä, ne ottavat asian esille sekakomiteassa sen selvittämiseksi, olisiko tätä sopimusta tarkistettava tällaisten muutosten huomioon ottamiseksi.

35 ARTIKLA

Rahoitusmääräykset

Osapuolet antavat omalla alueellaan käyttöön tämän sopimuksen täytäntöönpanoon tarvittavat taloudelliset resurssit, myös sekakomitean osalta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamista.

V OSASTO

VOIMAANTULO, UUELLEENTARKASTELU, VOIMASSAOLON PÄÄTTYMINEN JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

36 ARTIKLA

Muutokset

1. Sekakomitea voi osapuolen ehdotuksesta ja tämän artiklan mukaisesti tehdä tämän sopimuksen liitteiden muuttamista koskevia ja tämän sopimuksen 15 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisia päätöksiä.
2. Tämän sopimuksen liitteisiin tehdyt muutokset tulevat voimaan sen jälkeen, kun osapuolet ovat saattaneet päätökseen tarvittavat sisäiset menettelynsä.
3. Tätä sopimusta voidaan osapuolen pyynnöstä ja asiaa koskevia menettelyjä noudattaen sekä sekakomitean mahdolliset suositukset huomioon ottaen tarkastella uudelleen sen määräysten soveltamisen valossa mahdollisesti tarvittavan tulevan kehityksen huomioon ottamiseksi. Tästä mahdollisesti seuraava tämän sopimuksen muuttaminen tulee voimaan tämän sopimuksen 38 artiklan mukaisesti.

37 ARTIKLA

Voimassaolon päätyminen

Kumpikin osapuoli voi milloin tahansa ilmoittaa kirjallisesti diplomaattiteitse toiselle osapuolelle päätöksestään irtisanoa tämä sopimus. Ilmoitus toimitetaan samanaikaisesti ICAO:lle. Tämän sopimuksen voimassaolo lakkaa keskiyöllä (GMT) sen kansainvälisen ilmakuljetusliiton liikennekauden päättyessä, joka oli käynnissä vuoden kuluttua sopimuksen irtisanomista koskevan kirjallisen ilmoituksen päiväyksestä, jollei irtisanomisilmoitusta peruuteta osapuolten yhteisellä sopimuksella ennen mainitun määräajan päättymistä.

38 ARTIKLA

Voimaantulo ja väliaikainen soveltaminen

1. Allekirjoittajat ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti.

2. Tämä sopimus tulee voimaan viimeisimmän sellaisen diplomaattisen nootin päiväystä seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolla osapuolet vahvistavat, että kaikki sopimuksen voimaantulon edellyttämät tarvittavat menettelyt on saatettu päätökseen. Tätä noottienvaihtoa varten Ukraina toimittaa Euroopan unionille ja sen jäsenvaltioille osoitetun diplomaattisen nootin Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ja Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristö toimittaa Ukrainalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden diplomaattisen nootin. Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden nootin on sisällettävä kunkin jäsenvaltion tiedonanto, jossa vahvistetaan, että jäsenvaltio on saattanut päätökseen tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät menettelyt.
3. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 2 kohdassa määrätään, osapuolet sopivat soveltavansa tätä sopimusta väliaikaisesti, sovellettavien sisäisten menettelyjensä tai kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, viimeisimmän sellaisen nootin päiväystä seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä, jolla osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tämän sopimuksen soveltamista varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen.
4. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri on tämän sopimuksen tallettaja.

39 ARTIKLA

Rekisteröinti ICAOssa ja Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeristössä

Ukraina rekisteröi tämän sopimuksen ja kaikki sen muutokset ICAOssa ja Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeristössä Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti sopimuksen tultua voimaan.

40 ARTIKLA

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja ukrainan kielellä, ja kukin teksti on yhtä todistusvoimainen.

TÄMÄN VAKUUDEKSI tätä varten asianmukaisesti valtuutetut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty ...ssa/ssä ... päivänä ...kuuta vuonna ...

Belgian kuningaskunnan puolesta,

Bulgarian tasavallan puolesta,

Tšekin tasavallan puolesta,

Tanskan kuningaskunnan puolesta,

Saksan liittotasavallan puolesta,

Viron tasavallan puolesta,

Irlannin puolesta,

Helleenien tasavallan puolesta,

Espanjan kuningaskunnan puolesta,

Ranskan tasavallan puolesta,

Kroatian tasavallan puolesta,

Italian tasavallan puolesta,

Kyproksen tasavallan puolesta,

Latvian tasavallan puolesta,

Liettuan tasavallan puolesta,

Luxemburgin suurherttuakunnan puolesta,

Unkarin puolesta,

Maltan tasavallan puolesta,

Alankomaiden kuningaskunnan puolesta,

Itävallan tasavallan puolesta,

Puolan tasavallan puolesta,

Portugalin tasavallan puolesta,

Romanian puolesta,

Slovenian tasavallan puolesta,

Slovakian tasavallan puolesta,

Suomen tasavallan puolesta,

Ruotsin kuningaskunnan puolesta,

Euroopan unionin puolesta

Ukrainan puolesta

LUETTELO EUROOPAN UNIONIN SIVILI-ILMAILUN ALALLA HYVÄKSYMISTÄ
SOVELLETTAVISTA VAATIMUKSISTA, JOTKA SISÄLLYTETÄÄN UKRAINAN
LAINSÄÄDÄNTÖÖN

Seuraavien Euroopan unionin säädösten ”sovellettavat vaatimukset” sisällytetään Ukrainan lainsäädäntöön, niiden katsotaan olevan osa tätä sopimusta ja niitä sovelletaan tämän sopimuksen ja sen liitteen III mukaisesti, ellei toisin määrätä. Yksittäisiä säädöksiä koskevat erityiset mukautukset on tarvittaessa mainittu tässä liitteessä.

Tässä liitteessä tarkoitettujen säädösten sovellettavat vaatimukset ovat osapuolia sitovia ja ovat osa tai tulevat osaksi niiden sisäistä oikeusjärjestystä seuraavasti:

- a) Euroopan unionin asetukset ja direktiivit sitovat Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita EU:n perussopimusten mukaisesti;
- b) Ukrainan kansallinen säädös, joka on annettu vastaavien Euroopan unionin asetusten ja direktiivien säännösten täytäntöön panemiseksi, on oikeudellisesti Ukrainaa sitova, mutta Ukraina päättää sen muodosta ja täytäntöönpanotavasta.

A. MARKKINOILLE PÄÄSY JA SIIHEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

N:o 1008/2008

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1008/2008, annettu 24 päivänä syyskuuta 2008, lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä

Sovellettavat vaatimukset: IV luku.

N:o 95/93

Neuvoston asetus (ETY) N:o 95/93, annettu 18 päivänä tammikuuta 1993, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 894/2002, annettu 27 päivänä toukokuuta 2002, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 muuttamisesta,

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1554/2003, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2003, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 muuttamisesta,

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 793/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–12 artikla, 14 artikla ja 14 a artiklan 2 kohta.

Sovellettaessa 12 artiklan 2 kohtaa tarkoitetaan ilmaisulla ”komissio” ilmaisua ”sekakomitea”.

N:o 96/67

Neuvoston direktiivi 96/67/EY, annettu 15 päivänä lokakuuta 1996, pääsystä maahuolinnan markkinoille yhteisön lentoasemilla.

Sovellettavat vaatimukset: 1–25 artikla ja liite.

Sovellettaessa 10 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla ”jäsenvaltiot” ilmaisua ”EU:n jäsenvaltiot”.

Sovellettaessa 20 artiklan 2 kohtaa tarkoitetaan ilmaisulla ”komissio” ilmaisua ”sekakomitea”.

N:o 785/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 785/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 285/2010, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2010, lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 785/2004 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–8 artikla ja 10 artiklan 2 kohta.

N:o 2009/12

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/12/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2009, lentoasemamaksuista.

Sovellettavat vaatimukset: kaikki paitsi 12 artiklan 1 kohta sekä 13 ja 14 artikla.

B. ILMALIIKENTTEEN HALLINTA

N:o 549/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 549/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus),

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, asetusten (EY) N:o 549/2004, (EY) N:o 550/2004, (EY) N:o 551/2004 ja (EY) N:o 552/2004 muuttamisesta Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn ja kestävyiden parantamiseksi.

Sovellettavat vaatimukset: 1–4 artikla, 6 artikla ja 9–14 artikla.

N:o 550/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 550/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa (palveluntarjonta-asetus),

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, asetusten (EY) N:o 549/2004, (EY) N:o 550/2004, (EY) N:o 551/2004 ja (EY) N:o 552/2004 muuttamisesta Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn ja kestävyuden parantamiseksi.

Sovellettavat vaatimukset: 1–19 artikla, liitteet I ja II.

N:o 551/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 551/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä (ilmatila-asetus),

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, asetusten (EY) N:o 549/2004, (EY) N:o 550/2004, (EY) N:o 551/2004 ja (EY) N:o 552/2004 muuttamisesta Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn ja kestävyuden parantamiseksi.

Sovellettavat vaatimukset: 1–11 artikla.

N:o 552/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 552/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta (yhteentoimivuusasetus),

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn ja kestävyuden parantamiseksi 21 päivänä lokakuuta 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009.

Sovellettavat vaatimukset: 1–12 artikla, liitteet I–V.

Täytäntöönpanolainsäädäntö

N:o 691/2010

Komission asetus (EU) N:o 691/2010, annettu 29 päivänä heinäkuuta 2010, lennonvarmistuspalvelujen ja verkkotoimintojen suorituskyvyn kehittämisjärjestelmästä ja lennonvarmistuspalvelujen tarjoamista koskevista yhteisistä vaatimuksista annetun asetuksen (EY) N:o 2096/2005 muuttamisesta,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 677/2011, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2011, ilmaliikenteen hallintaverkon toimintojen toteuttamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja asetuksen (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta,

Komission asetus (EU) N:o 1216/2011, annettu 24 päivänä marraskuuta 2011, lennonvarmistuspalvelujen ja verkkotoimintojen suorituskyvyn kehittämisjärjestelmästä annetun komission asetuksen (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta,

Komission asetus (EU) N:o 390/2013, annettu 3 päivänä toukokuuta 2013, lennonvarmistuspalvelujen ja verkkotoimintojen suorituskyvyn kehittämisjärjestelmästä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–25 artikla, liitteet I–IV.

N:o 1794/2006

Komission asetus (EY) N:o 1794/2006, annettu 6 päivänä joulukuuta 2006, lennonvarmistuspalvelujen yhteisestä maksujärjestelmästä,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 1191/2010, annettu 16 päivänä joulukuuta 2010, lennonvarmistuspalvelujen yhteisestä maksujärjestelmästä annetun asetuksen (EY) N:o 1794/2006 muuttamisesta,

Komission asetus (EY) N:o 391/2013, annettu 3 päivänä toukokuuta 2013, lennonvarmistuspalvelujen yhteisestä maksujärjestelmästä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–17 artikla, liitteet I–VI.

N:o 482/2008

Komission asetus (EY) N:o 482/2008, annettu 30 päivänä toukokuuta 2008, lennonvarmistuspalvelujen tarjoajilta vaadittavasta ohjelmistojen turvallisuuden varmistusjärjestelmästä ja asetuksen (EY) N:o 2096/2005 liitteen II muuttamisesta,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 1035/2011, annettu 17 päivänä lokakuuta 2011, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamista koskevista yhteisistä vaatimuksista sekä asetusten (EY) N:o 482/2008 ja (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–6 artikla, liitteet I ja II.

N:o 1034/2011

Komission asetus (EU) N:o 1034/2011, annettu 17 päivänä lokakuuta 2011, ilmaliikenteen hallinnan ja lennonvarmistuspalvelujen turvallisuusvalvonnasta ja asetuksen (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–19 artikla.

N:o 1035/2011

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1035/2011, annettu 17 päivänä lokakuuta 2011, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamista koskevista yhteisistä vaatimuksista sekä asetusten (EY) N:o 482/2008 ja (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 923/2012, annettu 26 päivänä syyskuuta 2012, yhteisistä lentosäännöistä, lennonvarmistuspalveluja ja -menetelmiä koskevista operatiivisista säännöksistä sekä täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1035/2011 ja asetusten (EY) N:o 1265/2007, (EY) N:o 1794/2006, (EY) N:o 730/2006, (EY) N:o 1033/2006 ja (EU) N:o 255/2010 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–14 artikla, liitteet I–V.

N:o 409/2013

Komission asetus (EU) N:o 409/2013, annettu 3 päivänä toukokuuta 2013, yhteisten hankkeiden määrittelemisestä, hallintorakenteiden perustamisesta ja kannustimien yksilöimisestä Euroopan ilmaliikenteen hallinnan yleissuunnitelman toteuttamisen tueksi.

Sovellettavat vaatimukset: 1–15 artikla.

N:o 2150/2005

Komission asetus (EY) N:o 2150/2005, annettu 23 päivänä joulukuuta 2005, ilmatilan joustavaa käyttöä koskevista yhteisistä säännöistä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–9 artikla ja liite.

N:o 730/2006

Komission asetus (EY) N:o 730/2006, annettu 11 päivänä toukokuuta 2006, ilmatilan luokittelusta ja näkölentösääntöjen mukaisten lentojen sallimisesta lentopinnan 195 yläpuolella.

Sovellettavat vaatimukset: 1–4 artikla.

N:o 255/2010

Komission asetus (EU) N:o 255/2010, annettu 25 päivänä maaliskuuta 2010, ilmaliikennevirtojen säätelyä koskevista yhteisistä säännöistä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–15 artikla.

N:o 176/2011

Komission asetus (EU) N:o 176/2011, annettu 24 päivänä helmikuuta 2011, ennen toiminnallisen ilmatilan lohkon perustamista ja muuttamista annettavista tiedoista.

N:o 923/2012

Komission asetus (EU) N:o 923/2012, annettu 26 päivänä syyskuuta 2012, yhteisistä lentosäännöistä, lennonvarmistuspalveluja ja -menetelmiä koskevista operatiivisista säännöksistä sekä täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1035/2011 ja asetusten (EY) N:o 1265/2007, (EY) N:o 1794/2006, (EY) N:o 730/2006, (EY) N:o 1033/2006 ja (EU) N:o 255/2010 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–10 artikla ja liite.

N:o 1032/2006

Komission asetus (EY) N:o 1032/2006, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2006, lennonjohtoyksiköiden väliseen lentoja koskevien tietojen ilmoittamiseen, lentojen koordinointiin ja niiden siirtämiseen tarkoitettujen lentotietojen vaihdon automaattisten järjestelmien vaatimuksista,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EY) N:o 30/2009, annettu 16 päivänä tammikuuta 2009, asetuksen (EY) N:o 1032/2006 muuttamisesta tiedonsiirtopalveluja tukevia lentotietojen vaihdon automaattisia järjestelmiä koskevien vaatimusten osalta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–10 artikla, liitteet I–V.

N:o 1033/2006

Komission asetus (EY) N:o 1033/2006, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2006, lentoa edeltävän vaiheen lentosuunnitelmia koskeviin menettelyihin liittyvistä vaatimuksista yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa varten,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 428/2013, annettu 8 päivänä toukokuuta 2013, asetuksen (EY) N:o 1033/2006 muuttamisesta sen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ICAOn määräysten osalta ja asetuksen (EU) No 929/2010 kumoamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–5 artikla ja liite.

N:o 633/2007

Komission asetus (EY) N:o 633/2007, annettu 7 päivänä kesäkuuta 2007, lennonjohtoyksiköiden välillä tapahtuvaan lentoja koskevien tietojen ilmoittamiseen, lentojen koordinointiin ja niiden siirtämiseen käytettävän lentotietosanomien siirtoyhteyksikäytännön soveltamisvaatimuksista,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 283/2011, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2011, asetuksen (EY) N:o 633/2007 muuttamisesta 7 artiklassa tarkoitettujen siirtymäjärjestelyjen osalta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–7 artikla, 8 artiklan toinen ja kolmas virke, liitteet I–IV.

N:o 29/2009

Komission asetus (EY) N:o 29/2009, annettu 16 päivänä tammikuuta 2009, tiedonsiirtopalveluja koskevista vaatimuksista yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa.

Sovellettavat vaatimukset: 1–14 artikla, liitteet I–VII.

N:o 262/2009

Komission asetus (EY) N:o 262/2009, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2009, S-moodikyselykoodien koordinoitua jakamista ja käyttöä koskevista vaatimuksista yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa.

Sovellettavat vaatimukset: 1–12 artikla, liitteet I–VI.

N:o 73/2010

Komission asetus (EU) N:o 73/2010, annettu 26 päivänä tammikuuta 2010, ilmoitustietojen ja ilmoitustiedotuksen laatua koskevista vaatimuksista yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa varten.

Sovellettavat vaatimukset: 1–13 artikla, liitteet I–X.

N:o 1206/2011

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1206/2011, annettu 22 päivänä marraskuuta 2011, ilmalusten tunnistamista koskevista vaatimuksista yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan valvomiseksi.

Sovellettavat vaatimukset: 1–11 artikla, liitteet I–VII.

N:o 1207/2011

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1207/2011, annettu 22 päivänä marraskuuta 2011, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan valvonnan suorituskykyä ja yhteentoimivuutta koskevista vaatimuksista.

Sovellettavat vaatimukset: 1–14 artikla, liitteet I–IX.

N:o 1079/2012

Komission asetus (EU) N:o 1079/2012, annettu 16 päivänä marraskuuta 2012, puheviestinnässä käytettäviä kanavavälejä koskevista vaatimuksista yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa varten.

Sovellettavat vaatimukset: 1–15 artikla, liitteet I–V.

SESAR-asetus

N:o 219/2007

Neuvoston asetus (EY) N:o 219/2007, annettu 27 päivänä helmikuuta 2007, yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EY) N:o 1361/2008, annettu 16 päivänä joulukuuta 2008, yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 219/2007 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1 artiklan 1–2 ja 5–7 kohta, 2 ja 3 artikla, 4 artiklan 1 kohta ja liite.

Lennonjohtajien lupakirjat

N:o 805/2011

Komission asetus (EU) N:o 805/2011, annettu 10 päivänä elokuuta 2011, lennonjohtajien lupakirjoja ja eräitä todistuksia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti.

Sovellettavat vaatimukset: 1–32 artikla, liitteet I–IV.

Komission päätökset

N:o 2011/121

Komission päätös 2011/121/EU, annettu 21 päivänä helmikuuta 2011, Euroopan unionin laajuisten suorituskykytavoitteiden ja varoituskynnysten vahvistamisesta lennonvarmistuspalvelujen tarjoamiseksi vuosina 2012–2014.

Sovellettavat vaatimukset: 1–4 artikla.

N:o 2011/2611 lopullinen

Komission päätös K(2011) 2611 lopullinen, annettu 20 päivänä toukokuuta 2011, komission asetuksen (EY) N:o 29/2009 14 artiklan mukaisista vapautuksista.

Sovellettavat vaatimukset: 1–3 artikla, liitteet I ja II.

N:o 2011/9074 lopullinen

Komission täytäntöönpanopäätös K(2011) 9074 lopullinen, annettu 9 päivänä joulukuuta 2011, komission asetuksen (EY) N:o 29/2009 14 artiklan mukaisista vapautuksista.

Sovellettavat vaatimukset: 1–3 artikla, liitteet I ja II.

N:o 2012/9604 lopullinen

Komission täytäntöönpanopäätös C(2012) 9604 lopullinen, annettu 19 päivänä joulukuuta 2012, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallintaverkon toimintoja vuosina 2012–2019 koskevan verkon strategiasuunnitelman hyväksymisestä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–3 artikla.

C. ILMAILUN TURVALLISUUS

N:o 216/2008 (perusasetus)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 216/2008, annettu 20 päivänä helmikuuta 2008, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta sekä neuvoston direktiivin 91/670/ETY, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 ja direktiivin 2004/36/EY kumoamisesta,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EY) N:o 690/2009, annettu 30 päivänä heinäkuuta 2009, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta sekä neuvoston direktiivin 91/670/ETY, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 ja direktiivin 2004/36/EY kumoamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 216/2008 muuttamisesta,

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1108/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, asetuksen (EY) N:o 216/2008 muuttamisesta lentopaikkojen, ilmaliikenteen hallinnan ja lennonvarmistuspalvelujen osalta sekä direktiivin 2006/23/EY kumoamisesta,

Komission asetus (EU) N:o 6/2013, annettu 8 päivänä tammikuuta 2013, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta sekä neuvoston direktiivin 91/670/ETY, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 ja direktiivin 2004/36/EY kumoamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 216/2008 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–11 artikla, 13–16 artikla, 20–25 artikla, 54, 55 ja 68 artikla sekä liitteet I–VI.

Asetusta (EY) N:o 216/2008 ja sen täytäntöönpanosääntöjä sovelletaan Ukrainaan seuraavasti:

1. Ukraina ei siirrä EASAlle turvallisuuteen liittyviä toimintojaan, kuten yleissopimuksen ja sen liitteiden mukaisesti on tarkoitus;
2. Ukrainaan sovelletaan standardointitarkastuksia, joita EASA suorittaa asetuksen (EY) N:o 216/2008 54 artiklan mukaisesti;
3. asetuksen (EY) N:o 216/2008 11 artiklan soveltamisesta Ukrainan antamiin todistuksiin päätetään sekakomiteassa tämän sopimuksen liitteen III määräysten mukaisesti;

4. asetuksen (EY) N:o 216/2008 11 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta Ukrainan antamiin todistuksiin, jotka koskevat lentotoimintaa sekä lentokelpoisuuden osoittamista ja ylläpitämistä (täytäntöönpanoasetukset (EU) N:o 965/2012, (EU) N:o 748/2012 ja (EY) N:o 2042/2003);
5. Euroopan komissiolla on Ukrainassa sille myönnettyt valtuudet tehdä päätöksiä asetuksen (EY) N:o 216/2008 11 artiklan 2 kohdan, 14 artiklan 5 ja 7 kohdan, 24 artiklan 5 kohdan ja 25 artiklan 1 kohdan mukaisesti aloilla, joilla sekakomitea on katsonut 11 artiklan 1 kohtaa voitavan soveltaa;
6. lentokelpoisuuden alalla Ukraina voi tapauksissa, joihin ei liity EASAn suorittamia tehtäviä, myöntää todistuksia, lupakirjoja tai hyväksyntiä Ukrainan ja jonkin kolmannen maan välillä tehdyn sopimuksen tai järjestelyn soveltamiseksi.

N:o 748/2012

Komission asetus (EU) N:o 748/2012, annettu 3 päivänä elokuuta 2012, ilma-alusten ja niihin liittyvien tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristösertifiointia sekä suunnittelu- ja tuotanto-organisaatioiden sertifiointia koskevista täytäntöönpanosäännöistä,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 7/2013, annettu 8 päivänä tammikuuta 2013, ilma-alusten ja ilmailualan tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristösertifiointia sekä suunnittelu- ja tuotanto-organisaatioiden sertifiointia koskevista täytäntöönpanosäännöistä annetun asetuksen (EU) N:o 748/2012 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1 ja 2 artikla, 8–10 artikla ja liite.

N:o 2042/2003

Komission asetus (EY) N:o 2042/2003, annettu 20 päivänä marraskuuta 2003, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EY) N:o 707/2006, annettu 8 päivänä toukokuuta 2006, asetuksen (EY) N:o 2042/2003 muuttamisesta sellaisten hyväksyntöjen osalta, joiden kesto on rajoitettu, sekä liitteiden I ja III osalta,

Komission asetus (EY) N:o 376/2007, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2007, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä annetun komission asetuksen (EY) N:o 2042/2003 muuttamisesta,

Komission asetus (EY) N:o 1056/2008, annettu 27 päivänä lokakuuta 2008, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2042/2003 muuttamisesta,

Komission asetus (EU) N:o 127/2010, annettu 5 päivänä helmikuuta 2010, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2042/2003 muuttamisesta,

Komission asetus (EU) N:o 962/2010, annettu 26 päivänä lokakuuta 2010, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2042/2003 muuttamisesta,

Komission asetus (EU) N:o 1149/2011, annettu 21 päivänä lokakuuta 2011, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2042/2003 muuttamisesta,

Komission asetus (EU) N:o 593/2012, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2012, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2042/2003 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–6 artikla, liitteet I–IV.

N:o 996/2010

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 996/2010, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja ehkäisemisestä ja asetuksen (EY) N:o 94/56 kumoamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–26 artikla, lukuun ottamatta 7 artiklan 4 kohtaa ja 24 artiklaa.

N:o 2003/42

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/42/EY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2003, poikkeamien ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla.

Sovellettavat vaatimukset: 1–11 artikla, liitteet I ja II.

N:o 1321/2007

Komission asetus (EY) N:o 1321/2007, annettu 12 päivänä marraskuuta 2007, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/42/EY mukaisesti vaihdettujen siviili-ilmailualan poikkeamia koskevien tietojen keskusrekisteriin tallentamisen yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–4 artikla.

N:o 1330/2007

Komission asetus (EY) N:o 1330/2007, annettu 24 päivänä syyskuuta 2007, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/42/EY 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun siviili-ilmailun alan poikkeamia koskevan tietojen levittämisen täytäntöönpanosäännöistä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–10 artikla, liitteet I ja II.

N:o 104/2004

Komission asetus (EY) N:o 104/2004, annettu 22 päivänä tammikuuta 2004, Euroopan lentoturvallisuusviraston valituslautakunnan organisaatiota ja kokoonpanoa koskevista säännöistä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–7 artikla ja liite.

N:o 628/2013

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 628/2013, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2013, Euroopan lentoturvallisuusviraston työmenetelmistä standardointitarkastuksia suoritettaessa, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 sääntöjen soveltamisen seurannasta ja komission asetuksen (EY) N:o 736/2006 kumoamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–27 artikla.

N:o 2111/2005

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2111/2005, annettu 14 päivänä joulukuuta 2005, yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevan yhteisön luettelon laatimisesta ja lennon suorittavan lentoliikenteen harjoittajan ilmoittamisesta lentomatikustajille sekä direktiivin 2004/36/EY 9 artiklan kumoamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–13 artikla ja liite.

N:o 473/2006

Komission asetus (EY) N:o 473/2006, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2006, yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2111/2005 II luvussa tarkoitetun yhteisön luettelon laatimissäännöistä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–6 artikla, liitteet A–C.

N:o 474/2006

Komission asetus (EY) N:o 474/2006, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2006, yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2111/2005 luvussa II tarkoitetusta yhteisön luettelosta,

sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavilla:

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 659/2013, annettu 10 päivänä heinäkuuta 2013, yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevasta yhteisön luettelosta annetun asetuksen (EY) N:o 474/2006 muuttamisesta

Sovellettavat vaatimukset: 1–3 artikla, liitteet A ja B.

N:o 1178/2011

Komission asetus (EU) N:o 1178/2011, annettu 3 päivänä marraskuuta 2011, siviili-ilmailun lentomiestöä koskevien teknisten vaatimusten ja hallinnollisten menettelyjen säätämisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 nojalla,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 290/2012, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2012, siviili-ilmailun lentomiestöä koskevien teknisten vaatimusten ja hallinnollisten menettelyjen säätämisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 nojalla annetun asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–11 artikla, liitteet I–VII.

N:o 965/2012

Komission asetus (EU) N:o 965/2012, annettu 5 päivänä lokakuuta 2012, lentotoimintaan liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EU) N:o 800/2013, annettu 14 päivänä elokuuta 2013, lentotoimintaan liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 965/2012 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–9 artikla, liitteet I–VII.

N:o 1332/2011

Komission asetus (EU) N:o 1332/2011, annettu 16 päivänä joulukuuta 2011, ilmatilan käyttöä koskevista yhteisistä vaatimuksista ja toimintamenetelmistä yhteentörmäysten välttämiseksi ilmassa.

Sovellettavat vaatimukset: 1–4 artikla ja liite.

D. YMPÄRISTÖ

N:o 2003/96

Neuvoston direktiivi 2003/96/EY, annettu 27 päivänä lokakuuta 2003, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 14 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 2 kohta.

N:o 2006/93

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/93/EY, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteen 16 (toinen painos 1988) niteessä I olevan II osan 3 lukuun kuuluvien lentokoneiden liikennöimisen sääntelystä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–5 artikla.

N:o 2002/49

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/49/EY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002, ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–16 artikla, liitteet I–VI.

N:o 2002/30

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/30/EY, annettu 26 päivänä maaliskuuta 2002, meluun liittyvien toimintarajoitusten asettamista yhteisön lentoasemilla koskevien sääntöjen ja menettelyjen vahvistamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–15 artikla, liitteet I ja II.

E. SOSIAALISET NÄKÖKOHDAT

N:o 89/391

Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/30/EY, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2007, neuvoston direktiivin 89/391/ETY ja sen erityisdirektiivien sekä neuvoston direktiivien 83/477/ETY, 91/383/ETY, 92/29/ETY ja 94/33/EY muuttamisesta käytännön täytäntöönpanoa koskevien kertomusten yksinkertaistamiseksi ja järjeistämiseksi.

Sovellettavat vaatimukset: 1–16 artikla ja 18–19 artikla.

N:o 2003/88

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämisestä koskevista seikoista.

Sovellettavat säännökset: 1–19, 21–24 ja 26–29 artikla.

N:o 2000/79

Neuvoston direktiivi 2000/79/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, Euroopan lentoyhtiöiden liiton (AEA), Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF), Euroopan ohjaamomiestyöyhtymän (ECA), Euroopan alueellisten lentoyhtiöiden yhdistyksen (ERA) ja Kansainvälisen tilauslentoyhtiöiden järjestön (IACA) tekemän, siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämisestä koskevan eurooppalaisen sopimuksen täytäntöönpanosta.

Sovellettavat vaatimukset: 2 ja 3 artikla ja liite.

F. KULUTTAJANSUOJA

N:o 90/314

Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1990, matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista.

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla.

N:o 93/13

Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista.

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla ja liite.

Sovellettaessa 10 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla ”komissio” ilmaisua ”kaikki muut ECAA:n sopimuspuolet”.

N:o 95/46

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–34 artikla.

N:o 2027/97

Neuvoston asetus (EY) N:o 2027/97, annettu 9 päivänä lokakuuta 1997, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 889/2002, annettu 13 päivänä toukokuuta 2002, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–8 artikla.

N:o 261/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004, annettu 11 päivänä helmikuuta 2004, matkustajille heidän lennolle pääsymisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–17 artikla.

N:o 1107/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2006, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä.

Sovellettavat vaatimukset: 1–16 artikla, liitteet I ja II.

G. TIETOKONEPOHJAISET PAIKANVARAUSJÄRJESTELMÄT

N:o 80/2009

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 80/2009, annettu 14 päivänä tammikuuta 2009, tietokonepohjaisia paikanvarausjärjestelmiä koskevista käytäntösäännöistä ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2299/89 kumoamisesta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–19 artikla ja liitteet.

H. MUU LAINSÄÄDÄNTÖ

N:o 437/2003

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 437/2003, annettu 27 päivänä helmikuuta 2003, matkustajien, rahdin ja postin lentokuljetuksia koskevista tilastotiedoista,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EY) N:o 1358/2003, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2003, matkustajien, rahdin ja postin lentokuljetuksia koskevista tilastotiedoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 437/2003 täytäntöönpanosta sekä liitteiden I ja II muuttamisesta,

Komission asetus (EY) N:o 546/2005, annettu 8 päivänä huhtikuuta 2005, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 437/2003 mukauttamisesta ilmoittavien maiden tunnusten jaon osalta ja asetuksen (EY) N:o 1358/2003 muuttamisesta yhteisön lentoasemista laaditun luettelon päivittämiseksi.

Sovellettavat vaatimukset: 1–11 artikla, liitteet I ja II.

N:o 1358/2003

Komission asetus (EY) N:o 1358/2003, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2003, matkustajien, rahdin ja postin lentokuljetuksia koskevista tilastotiedoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 437/2003 täytäntöönpanosta sekä liitteiden I ja II muuttamisesta,

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Komission asetus (EY) N:o 158/2007, annettu 16 päivänä helmikuuta 2007, komission asetuksen (EY) N:o 1358/2003 muuttamisesta yhteisön lentoasemien luettelon osalta.

Sovellettavat vaatimukset: 1–4 artikla, liitteet I–III.

SOVITUT LENTOLIIKENNEPALVELUT JA MÄÄRÄTYT REITIT

1. Kumpikin osapuoli myöntää toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajille oikeuden tarjota lentoliikennepalveluja seuraavilla reiteillä:
 - a) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajat: mikä tahansa paikka Euroopan unionissa – välillä oleva paikka Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimaissa¹, ECAA-maissa² tai tämän sopimuksen liitteessä V luetelluissa maissa – mikä tahansa paikka Ukrainassa – mitkä tahansa edelleen olevat paikat;
 - b) Ukrainan lentoliikenteen harjoittajat: mikä tahansa paikka Ukrainassa – mikä tahansa välillä oleva paikka Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimaissa, ECAA-maissa tai tämän sopimuksen liitteessä V luetelluissa maissa – mikä tahansa paikka Euroopan unionissa.

¹ 'Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimailla' tarkoitetaan tässä Algeriaa, Armeniaa, Azerbaidžania, Valko-Venäjää, Egyptiä, Georgiaa, Israelia, Jordaniaa, Libanonia, Libyaa, Marokkoa, Palestiinaa, Syyriaa, Tunisiaa ja Moldovan tasavaltaa, eli Ukraina ei sisälly tähän.

² "ECAA-maita" ovat Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamista koskevan monenvälisen sopimuksen osapuolet, jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltiot, Albanian tasavalta, Bosnia ja Hertsegovina, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia, Islannin tasavalta, Montenegron tasavalta, Norjan kuningaskunta, Serbian tasavalta ja Kosovo (tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen).

Nykyisiä ja uusia oikeuksia, mukaan lukien oikeudet liikennöidä edelleen oleviin paikkoihin Ukrainan ja EU:n jäsenvaltioiden kahdenvälisen sopimusten tai muiden järjestelyjen nojalla, jotka eivät sisälly tähän sopimuksen, saa harjoittaa ja hyväksyä, jos siitä ei aiheudu lentoliikenteen harjoittajien syrjintää kansallisuuden perusteella;

c) lisäksi Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus liikennöidä Ukrainassa sijaitsevien paikkojen välillä riippumatta siitä, sijaitseeko tällaisen liikennepalvelun lähtö- tai pääte piste EU:n alueella.

2. Tämän liitteen 1 kohdan a ja b alakohdan mukaisesti harjoitettavien lentoliikennepalvelujen lähtö- tai pääte pisteen on sijaittava Ukrainan lentoliikenteen harjoittajien tapauksessa Ukrainan alueella ja Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajien osalta Euroopan unionissa.

3. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat valintansa mukaan joillakin tai kaikilla lennoillaan

a) liikennöidä jompaankumpaan tai kumpaankin suuntaan;

b) yhdistää samaan lentoon eri lennonnumeroita;

c) liikennöidä missä yhdistelmässä ja missä järjestyksessä tämän liitteen 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuihin välillä oleviin paikkoihin ja edelleen oleviin paikkoihin sekä osapuolten alueilla oleviin paikkoihin;

d) jättää väliin minkä tahansa paikan tai mitkä tahansa paikat;

- e) siirtää missä tahansa paikassa ilma-aluksestaan liikennettä toiseen ilma-alukseensa;
 - f) tehdä välilaskuja mihin tahansa paikkaan kummankin osapuolen alueella tai sen ulkopuolella;
 - g) harjoittaa kauttakulkuliikennettä toisen osapuolen alueen halki; ja
 - h) yhdistää liikennettä samaan ilma-alukseen riippumatta siitä, mistä tällainen liikenne on lähtöisin.
4. Kumpikin osapuoli antaa lentoliikenteen harjoittajien määritellä tarjoamansa kansainvälisen lentoliikenteen vuorotiheys ja määrä markkinoilla vallitsevien kaupallisten näkökohtien perusteella. Tämän oikeuden mukaisesti kumpikaan osapuoli ei saa yksipuolisesti rajoittaa liikenteen määrää, tiheyttä tai palvelun säännöllisyyttä taikka toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajien käyttämien ilma-alusten tyyppiä tai tyyppejä muista kuin tullitoimintaan, teknisiin, operatiivisiin tai ympäristönäkökohtiin tai terveyden suojeluun liittyvistä syistä tai tämän sopimuksen 26 artiklan soveltamiseksi.
5. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat liikennöidä – myös yhteistunnuksin – mihin tahansa paikkaan sellaisessa kolmannessa maassa, joka ei sisälly määrättyihin reitteihin, sillä edellytyksellä, että ne eivät harjoita viidennen vapauden liikenneoikeuksia.
6. Tähän liitteeseen sovelletaan tämän sopimuksen liitteessä III vahvistettuja siirtymämääräyksiä ja oikeuksien laajennusta.
-

SIIRTYMÄJÄRJESTELYT

1 JAKSO

SIIRTYMÄKAUDET

1. Ukrainan siirtyminen kohti kaikkien tämän sopimuksen määräysten ja edellytysten tosiasiallista täytäntöönpanoa toteutetaan kahdessa siirtymävaiheessa.
2. Siirtymisestä tehdään Euroopan komission suorittamia arviointeja ja EASAn standardointitarkastuksia sekä sekakomitean päätös tämän sopimuksen 33 artiklan mukaisesti.

2 JAKSO

ENSIMMÄISEN SIIRTYMÄKAUDEN AIKANA SOVELLETTAVAT VAATIMUKSET

1. Ensimmäisen siirtymäkauden aikana:
 - a) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajilla ja Ukrainalta toimiluvan saaneilla lentoliikenteen harjoittajilla on rajoittamattomat liikenneoikeudet minkä tahansa Euroopan unionissa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa Ukrainassa sijaitsevan paikan välillä;
 - b) kun Euroopan unionin asiaa koskevien vaatimusten täytäntöönpanosta Ukrainassa on tehty arviointi ja sekakomitealle on ilmoitettu, Ukraina otetaan tarkkailijaksi lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 95/93 mukaisesti perustettuun komiteaan; ja
 - c) tämän sopimuksen 22 artiklan 5 kohdan c alakohtaa ei sovelleta.

2. Siirtyminen toiseen siirtymäkauteen edellyttää Ukrainalta seuraavia:

- a) seuraaviin säädöksiin sisältyvien sovellettavien vaatimusten sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön ja niiden täytäntöönpano:
- asetus (EY) N:o 216/2008 (yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta);
 - asetus (EU) N:o 748/2012 (ilma-alusten ja niihin liittyvien tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristösertifiointia sekä suunnittelu- ja tuotantoorganisaatioiden sertifiointia koskevista täytäntöönpanosäännöistä);
 - asetus (EY) N:o 2042/2003 (lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä), sellaisena kuin se on muutettuna;
 - asetus (EU) N:o 965/2012 (lentotoimintaan liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä);
 - asetus (EU) N:o 1178/2011 (siviili-ilmailun lentomiehistöä koskevien teknisten vaatimusten ja hallinnollisten menettelyjen säätämisestä);

- asetus (EU) N:o 996/2010 (siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja ehkäisemisestä);
- direktiivi 2009/12/EY (lentoasemamaksuista);
- direktiivi 96/67/EY (pääsystä maahuolinnan markkinoille yhteisön lentoasemilla);
- asetus (ETY) N:o 95/93 (lähtö- ja saapumisaikojen jakamista koskevista yhteisistä säännöistä);
- direktiivi 2000/79/EY (siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämistä koskevan eurooppalaisen sopimuksen täytäntöönpanosta);
- asetuksen (EY) N:o 1008/2008 (lentoliikenteen harjoittamisesta) IV luku;
- asetus (EY) N:o 785/2004 (lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista);
- asetus (ETY) N:o 80/2009 (tietokonepohjaisista paikanvarausjärjestelmistä);
- asetus (EY) N:o 2027/97 (lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa);

- asetus (EY) N:o 261/2004 (matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 549/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 550/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa (palveluntarjonta-asetus);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 551/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä (ilmatila-asetus);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 552/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta (yhteentoimivuusasetus);
- Euroopan komission asetus (EU) N:o 691/2010, annettu 29 päivänä heinäkuuta 2010, lennonvarmistuspalvelujen ja verkkotoimintojen suorituskyvyn kehittämisjärjestelmästä ja lennonvarmistuspalvelujen tarjoamista koskevista yhteisistä vaatimuksista annetun asetuksen (EY) N:o 2096/2005 muuttamisesta;

- Euroopan komission asetus (EY) N:o 1794/2006, annettu 6 päivänä joulukuuta 2006, lennonvarmistuspalvelujen yhteisestä maksujärjestelmästä;
- Euroopan komission asetus (EU) N:o 1034/2011, annettu 17 päivänä lokakuuta 2011, ilmaliikenteen hallinnan ja lennonvarmistuspalvelujen turvallisuusvalvonnasta ja asetuksen (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta;
- Euroopan komission asetus (EY) N:o 2150/2005, annettu 23 päivänä joulukuuta 2005, ilmatilan joustavaa käyttöä koskevista yhteisistä säännöistä; ja
- Euroopan komission asetus (EU) N:o 255/2010, annettu 25 päivänä maaliskuuta 2010, ilmaliikennevirtojen säätelyä koskevista yhteisistä säännöistä,

siten kuin ne luetellaan muutoksineen tämän sopimuksen liitteessä I;

- b) sellaisten toimilupien antamisen sääntöjen soveltaminen, jotka vastaavat sisällöltään lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24 päivänä syyskuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 II luvussa olevia sääntöjä; ja
- c) ilmailun turvaamisen osalta ECACin asiakirjan 30 osan II täytäntöönpano, sellaisena kuin kyseinen asiakirja on viimeksi muutettuna.

3 JAKSO

TOISEN SIIRTYMÄKAUDEN AIKANA SOVELLETTAVAT VAATIMUKSET

1. Kun sekakomitea on tehnyt tämän sopimuksen 33 artiklan mukaisesti päätöksen siitä, että Ukraina täyttää kaikki tämän liitteen 2 jakson 2 kohdassa esitetyt edellytykset:
 - a) EU:n jäsenvaltiot tunnustavat tämän sopimuksen liitteessä IV olevassa 1 jaksossa luetellut Ukrainan myöntämät todistukset sekakomitean päätökseen sisältyvien edellytysten ja asetuksen (EY) N:o 216/2008 11 artiklan mukaisesti;
 - b) tämän sopimuksen 22 artiklan 5 kohdan c alakohtaa sovelletaan; ja
 - c) kun Euroopan unionin asiaa koskevien vaatimusten täytäntöönpanosta Ukrainassa on tehty arviointi ja sekakomitealle on ilmoitettu, Ukraina otetaan tarkkailijaksi yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevan yhteisön luettelon laatimisesta annetun asetuksen (EY) N:o 2111/2005 mukaisesti perustettuun komiteaan.

2. Siirtyminen tämän sopimuksen täysimittaiseen täytäntöönpanoon edellyttää Ukrainalta seuraavia:
 - a) kaikkien tämän sopimuksen liitteessä I lueteltuihin Euroopan unionin säädöksiin sisältyvien sovellettavien vaatimusten sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön; ja
 - b) vastuullaan olevan ilmatilan organisointi toiminnallisten ilmatilan lohkojen perustamista koskevien EU:n sovellettavien vaatimusten mukaisesti.

4 JAKSO

TÄMÄN SOPIMUKSEN TÄYSIMITTAINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Kun sekakomitea on tehnyt tämän sopimuksen 33 artiklan mukaisesti päätöksen siitä, että Ukraina täyttää kaikki tämän liitteen 3 jakson 2 kohdassa esitetyt edellytykset, sovelletaan seuraavia:

1. Tämän liitteen 2 jakson 1 kohdassa vahvistettujen liikenneoikeuksien lisäksi:
 - a) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajilla on rajoittamattomat oikeudet liikennöidä Ukrainassa sijaitsevien paikkojen, Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimaissa ja ECAA-maissa sekä tämän sopimuksen liitteessä V luetelluissa maissa sijaitsevien paikkojen ja edelleen olevien paikkojen välillä, jos lento on osa reittiä, johon sisältyy paikka jäsenvaltiossa.

Lisäksi Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajilla on rajoittamaton oikeus liikennöidä Ukrainassa sijaitsevien paikkojen välillä riippumatta siitä, sijaitseeko tällaisen lentoliikennepalvelun lähtö- tai päätepiste EU:n alueella; ja

- b) Ukrainan lentoliikenteen harjoittajilla on rajoittamattomat oikeudet liikennöidä Euroopan unionissa sijaitsevien paikkojen, Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimaissa ja ECAA-maissa sekä tämän sopimuksen liitteessä V luetelluissa maissa sijaitsevien paikkojen välillä, jos lento on osa reittiä, johon sisältyy paikka Ukrainassa.

- 2. EU:n jäsenvaltiot tunnustavat kaikki tämän sopimuksen liitteessä IV olevassa 2 jaksossa luetellut Ukrainan myöntämät todistukset näiden määräysten mukaisesti.

LUETTELO TÄMÄN SOPIMUKSEN LIITTEESSÄ III TARKOITETUISTA TODISTUKSISTA

1. Lentomiehistö

Lentäjien lupakirjat (lupakirjojen myöntäminen, voimassa pitäminen, muuttaminen, rajoittaminen tai peruuttaminen tilapäisesti tai kokonaan) (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Lentokoulutuksesta tai lentosimulaattorikoulutuksesta ja lentäjän taitojen arvioinnista vastaavien henkilöiden todistukset (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Matkustamomiehistön kelpoisuustodistukset (matkustamomiehistön kelpoisuustodistusten myöntäminen, voimassa pitäminen, muuttaminen, rajoittaminen tai peruuttaminen tilapäisesti tai kokonaan) (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Lentäjien lääketieteelliset kelpoisuustodistukset (myöntäminen, voimassa pitäminen, muuttaminen, rajoittaminen tai peruuttaminen tilapäisesti tai kokonaan) (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Ilmailulääkärien todistukset sekä edellytykset, joilla yleislääkärit voivat toimia ilmailulääkäreinä (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Matkustamomiehistön jäsenille määräajoin tehtävä ilmailulääketieteellisen kelpoisuuden arviointi ja tästä arvioinnista vastaavien henkilöiden kelpoisuus (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2011 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Edellytykset, jotka koskevat lentokoulutusorganisaatioiden todistusten myöntämistä, voimassa pitämistä, muuttamista, rajoittamista tai peruuttamista tilapäisesti tai kokonaan (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Edellytykset, jotka koskevat siviili-ilmailun lentomiehistön hyväksymiseen ja lääketieteellisen kelpoisuuden arviointiin osallistuvien ilmailulääketieteen keskusten todistusten myöntämistä, voimassa pitämistä, muuttamista, rajoittamista tai peruuttamista tilapäisesti tai kokonaan (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

Lentoa simuloivien koulutuslaitteiden sertifiointi ja kyseisiä laitteita käyttäviä organisaatioita koskevat vaatimukset (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1178/2011, (EU) N:o 290/2012 asetuksen (EU) N:o 1178/2011 muuttamisesta).

2. Ilmaliikenteen hallinta ja lennonvarmistuspalvelut

Ilmaliikennepalvelujen tarjoajien todistukset (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1034/2011, (EU) N:o 1035/2011 liite II: Ilmaliikennepalvelujen tarjoamista koskevat erityiset vaatimukset).

Sääpalvelujen tarjoajien todistukset (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1034/2011, (EU) N:o 1035/2011 liite III: Sääpalvelujen tarjoamista koskevat erityiset vaatimukset).

Ilmailutiedotuspalvelujen tarjoajien todistukset (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1034/2011, (EU) N:o 1035/2011 liite IV: Ilmailutiedotuspalvelujen tarjoamista koskevat erityiset vaatimukset).

Viestintä-, suunnistus- tai valvontapalvelujen tarjoajien todistukset (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 1034/2011, (EU) N:o 1035/2011 liite V: Viestintä-, suunnistus- tai valvontapalvelujen tarjoamista koskevat erityiset vaatimukset).

Lennonjohtajien ja lennonjohtajaoppilaiden lupakirjat (myöntäminen, peruuttaminen kokonaan tai tilapäisesti) ja niihin liittyvät kelpuutukset ja merkinnät (asetukset (EY) N:o 216/2008 ja (EU) N:o 805/2011).

Lennonjohtajien lääketieteelliset kelpoisuustodistukset (asetukset (EY) N:o 216/2008, (EU) N:o 805/2011).

Lennonjohtajien koulutusorganisaatioiden todistukset (voimassaolo, uusiminen, voimassaolon jatkaminen ja käyttö) (asetukset (EU) N:o 216/2008, (EU) N:o 805/2011).

LUETTELO TÄMÄN SOPIMUKSEN
17, 19 JA 22 ARTIKLASSA JA LIITTEISSÄ II JA III
TARKOITETUISTA MUISTA VALTIOISTA

1. Islannin tasavalta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla);
 2. Liechtensteinin ruhtinaskunta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla);
 3. Norjan kuningaskunta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla); ja
 4. Sveitsin valaliitto (Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen lentoliikennesopimuksen nojalla).
-

MENETTELYSÄÄNNÖT

Tätä sopimusta sovelletaan jäljempänä esitettävien menettelysääntöjen mukaisesti:

1. UKRAINAN OSALLISTUMINEN KOMITEOIHIN

Kun Ukraina osallistuu tämän sopimuksen nojalla asiaa koskevien Euroopan unionin säädösten mukaisesti perustetun komitean työskentelyyn, sille annetaan tarkkailijan asema, se otetaan mukaan kaikkiin keskusteluihin ja sitä kannustetaan osallistumaan niihin komitean työjärjestysten mukaisesti, mutta se ei saa osallistua äänestyksiin.

Ilmaliikenteen hallinnan alalla Ukraina otetaan yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan lainsäädännön täytäntöön panemiseksi mukaan myös kaikkiin sellaisiin Euroopan komission tällä alalla perustamiin elimiin kuten teollisuudenalan neuvoo-antava elin ja verkon hallinnoija.

2. TARKKAILIJAN ASEMA EASASSA

Tarkkailijan asema EASAssa oikeuttaa Ukrainan osallistumaan EU:n jäsenvaltioille ja muille Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimaille avoimien EASAn teknisten ryhmien ja elinten työskentelyyn tällaiselle osallistumiselle vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Tarkkailijan asemaan ei sisälly äänioikeutta. EASAn hallintoneuvostoon tarkkailijan asemaa ei voi saada.

3. YHTEISTYÖ JA TIETOJENVAIHTO

Jotta voitaisiin helpottaa osapuolten toimivaltaisten viranomaisten asianmukaisten toimivaltuuksien käyttämistä, näiden viranomaisten on pyynnöstä vaihdettava keskenään kaikenlaisia tietoja, joita tämän sopimuksen asianmukainen toteutuminen edellyttää.

4. VIITTAUS KIELIIN

Osapuolilla on oikeus käyttää tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa menettelyissä kaikkia Euroopan unionin toimielinten virallisia kieliä tai ukrainan kieltä. Osapuolet ovat kuitenkin tietoisia siitä, että englantia käyttämällä helpotetaan kyseisiä menettelyjä. Jos jossakin virallisessa asiakirjassa käytetään kieltä, joka ei ole Euroopan unionin toimielinten virallinen kieli, sen kanssa on samanaikaisesti toimitettava asiakirjan käännös jollekin Euroopan unionin toimielinten viralliselle kielelle; tällöin on otettava huomioon, mitä tämän kohdan edellisessä virkkeessä on sanottu. Jos osapuoli aikoo käyttää suullisessa menettelyssä kieltä, joka ei ole Euroopan unionin toimielinten virallinen kieli, kyseisen osapuolen on huolehdittava simultaanitulkkauksesta englannin kielelle.

TÄMÄN SOPIMUKSEN 26 ARTIKLAN 4 KOHDASSA TARKOITETUT PERUSTEET

1. Seuraavia pidetään yhteensopivina tämän sopimuksen asianmukaisen toteutumisen kanssa:
 - a) yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää palvelujen alkuperän perusteella; ja
 - b) tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

2. Lisäksi seuraavia voidaan pitää yhteensopivina tämän sopimuksen asianmukaisen toteutumisen kanssa:
 - a) tuki taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma;
 - b) tuki tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta lentoliikenteen harjoittajien kaupallisen toiminnan edellytyksiä osapuolten etujen vastaisella tavalla; ja
 - c) tuki EU:n horisontaalisissa ryhmäpoikkeusasetuksissa ja horisontaalisissa ja alakohtaisissa valtioneuvoston päätöksissä sallittujen, kyseisissä asetuksissa ja säännöissä vahvistettujen edellytysten mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen.